B101/A16/1+

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St. Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRIŠS SIDARS. Telephones: 921—7121: 465-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

SATURDAY, MAY 8, 1971

LATVIJA

AMERIKĀ

37. N-RS — SESTDIENA, 1971. GADA 8. MAIJS — 21. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 — Cena 35 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevēja — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atbildīgais redaktors: KRIŠS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774—5744. Redaktors Eiropā: V. SKULTANS, 605 Offenbach/Main.

NATIONAL LIBRARY

Jakimovičs atbrīvots

Toronto laikraksta Daily Star 4. maija vakara izdevumā bija iespiesta īsa ziņa, ka 3. maijā no vājprātīgo iestādes Rīgā pēc 2 gadiem atbrīvots Jānis Jakimovičs, Latvijā dzimušais polis un agrākais Krāslavas kolchoza priekšnieks, kas kļuva par vadošo padomju nemiernieku. Jakimovičs izteikti kritizēja padomju vadīto Čechoslovakijas invāziju 1968. gadā. Viņu arestēja un apsūdzēja „apzināti ļaunprātīgas informācijas izplatīšanā ar nolūku kaitēt padomju valdības politikai un sociālajai sistēmai". Jakimoviču tiesāja Rīgā aiz slēgtām durvīm un ārzemju preses pārstāvjus nepielaida. Jāni Jakimoviču ievietoja Rīgas psichiatriskā slimnīcā, kas pēdējā laikā ir iecienītākais pretinieku „ārstēšanas" veids padomju hierarchijā.

Jakimoviču apcietināja 1969. gada 25. martā. Kā jau minēts, viņš bija Krāslavas kolchoza „Jaunā gvarde" priekšsēdis. Jakimoviča „grēks" bija tas, ka 1968. gada februārī viņš ķērās pie spalvas un vēstulē komūnistu partijas ideologam Michailam Suslovam protestēja pret Galanska un Ginsburga notiesāšanu. Atsaucoties uz Ļeņinu, italiešu komūnistu vadoni Pálmiro Toļati un Apvienoto nāciju cilvēka tiesību deklarāciju, Jakimovičs norādīja, ka intelektuāļu vajāšana un sodīšana „sagādājusi zaudējumus mūsu partijai un komūnisma lietai". Jakimovičs rakstīja, ka pagrīdes literātūru var apklusināt tikai vienā veidā: nevis ar demokrātisko tiesību apspiešanu, bet ar šo tiesību atzīšanu; nevis ar kritikas ignorēšanu, bet ar kritikas ievērošanu un īstenošanu; nevis ar cilvēku tiesību deklarācijas ignorēšanu, bet gan ar šīs deklarācijas īstenošanu dzīvē!"

Savā vēstulē Jakimovičs lūdza amnestēt politiskos ieslodzītos un norādīja, ka pie atbildības jāsauc tie netaisnīgie varas izmantotāji, kas vēršas pret minētajiem ideālistiem neattaisnojamajā vajāšanas akcijā. „Neviens nevar nodrošināt taisnīgu likumību, ja likumību pārkāpj. Padomju intelektuāļu vajātāji komūnistu lietai ir nodarījuši daudz lielāku postu nekā visas ārzemju pretkomūnistu organizācijas un rietumu pasaules radioraidītāji kopā. Jums būs jāpļauj tāda sēkla, kādu esat paši sējuši. Jums ir jābūt pietiekami drosmīgiem, lai atzītu pielaistās kļūdas un nebaidītos tās labot. Ja jūs to nedarīsit, tad pienāks laiks, kad strādnieki un zemnieki, patiešām pārņemot varu savās rokās, to izdarīs."

Sniedzot ziņu par Jakimoviča atbrīvošanu Toronto Daily Star nebija norādījis ziņu avotu, atsaucoties vienīgi uz Jakimoviča draugu informācijas.

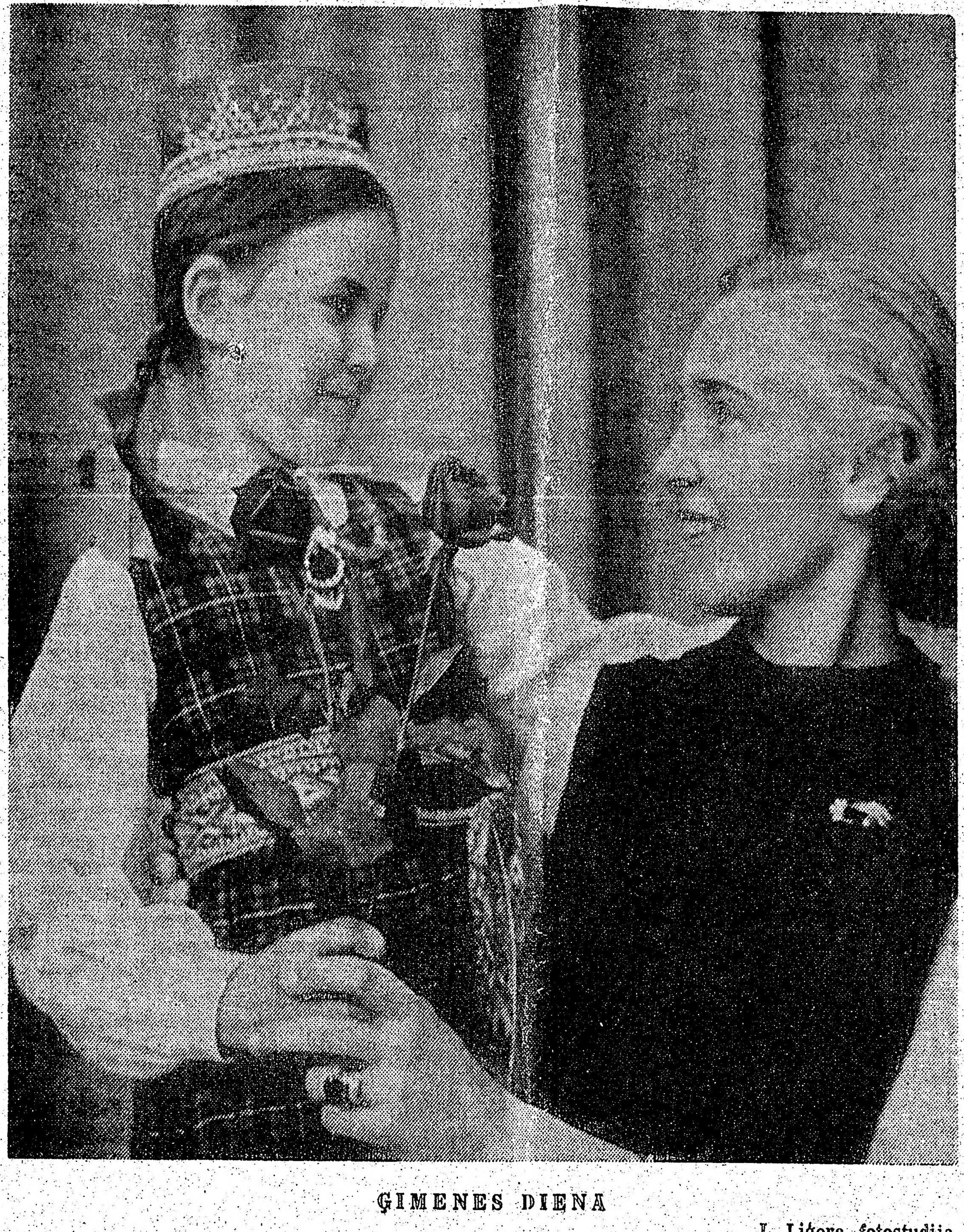

ĢIMENES DIENA

J. Līgera fotostudija

Pēteris Grods

FANFARAS VERDZĪBAI

Amerikāņu (Reader's Digest) izdotajā ilustrātīvajā vēsturē par 2. pasaules karu kāds uzņēmums rāda amerikāņu un krievu armiju satikšanos Torgavā pie Elbas 1945. gada 25. aprīlī. Draudzīgā gaisotnē un degvīnu dzerot, sarkanarmijas majors, gadījumu atzīmējot, saka: šodien mums ir laimīgākā diena mūsu dzīvē. Ilgu mūžu varenajām nācijām! Pēc apmēram divām nedēļām Vācija kapitulē rietumu un austrumu sabiedrotajiem un šo dienu pasludina par uzvaras dienu Eiropā. Valstsvīri apmainās telegrammām, tautas līksmo, uzvaras fanfaras piekliedz ielas un laukumus, baznīcās notiek pateicības dievkalpojumi. Visas šīs parādības un jūsmas izverdums ir loģiski un saprotami, kad pēc postošā un visu iznīcinātāja kara apklust ieroči un iestājas miers.

Bet cik gan bija to valstu, kas tieši vai netieši ierautas pasaules apmēra konfliktā, atguva pilnīgu mieru, varēja atjaunot vai pieturēt savu brīvības stāvokli? Vai uzvaras fanfaru mūzikā bija tikai saskanīgi akordi? Vai tur neplaiksnījās pusvārdos pausta brīvība un verdzības rēgs?

Uzvarētājus nesoda, bet gan ar asu rīksti tie cērt uzvarētiem, atrod vainas viņu rīcībā, kuras gluži trafarēti apzīmē par kara noziegumiem. Un šos cirtienus bieži saņem arī tie, kas cīnījušies par savas zemes un brīvības nosargāšanu pret iebrucēju.

Pavisam īpati apstākļi arī mūs ierāva lielajā konfliktā, kā jau tas bijis citos vēstures posmos, kad kara lielceļi krustojušies cauri mūsu zemei.

Padomju savienībai, šai vienreizēji agresīvai varai, bija jāsaprot, ka tās varmācīgais iebrukums ar sekotāju terroru, slepkavībām un deportācijām 1940./41. gadā mūsu zemē, agrāk vai vēlāk izraisīs pretakciju, cik tās mūsu spēkos. Un tā tas arī notika. Vācu armijas aizsegā, kurā vismaz 3 gadus bijām pasargāti no komūnisma orģijām mūsu zemē, cīnījās arī latviešu karavīru vienības. Ne jau par vācu nacionālsociālistiskās politikas mērķiem, bet gan aizstāvot savas zemes robežas un daļēji mums atstāto brīvības izjūtu. Komūnistu varas viena gada mācība bija par smagu un briesmīgu, lai mēs paliktu inerti savā rīcībā.

Palasot otrā pasaules kara vēsturi, atradīsim tajā posmus, no kuriem pretim dveš vienreizēja gaisotne: cīņu smagums un tajās paudusies latviešu karavīru varonība un izturība pārsniedz visu, kas risinājies kā strēlnieku, tā atbrīvošanas cīņu laikā.

Angļu valstsvīrs Čērčils kādreiz bija izteicies: ja jācīnās pret nacionālsociālistisko Vāciju, tad kaut vai sadarbībā ar pašu velnu! Kaut būdams nesaimerināms komūnisma pretinieks, Čērčils šo velnu atrada komūnistiskajā Padomju savienībā, to izraugot par savu sabiedroto. Mēs varētu šo angļu valstsvīra teikto pārfrazēt: ja jācīnās pret sarkano velnu, tad kopā ar tiem, kuŗu mērķis — komūnisma iznīcināšana. Toreiz tā bija vācu armija, kas kaŗa pirmajā laikā šķaidīja padomju divīzijas, līdz apstākļi un laiks pārveidoja visu citādi.

Amerikāņi paši raksta 2. pasaules kaŗa vēsturē, ka nekrievu tautas, jo sevišķi ukraiņi, kuŗi vienmēr bijuši naidīgi Maskavas komūnismam, sagaidījuši vācu armiju kā atbrīvotājus, kaut tie drīz vien pieredzēja vilšanos savās cerībās, kļūdainās nacionālsociālistu politikas dēļ. Ir gluži cits jautājums, kāds būtu beigu rezultāts, jo arī Vācija, uzvarot kaŗu, izplestu savu varu pār tiem, kuŗi cerēja saglabāt savu brīvību un robežas. Bet daudzu citu tautu kaŗavīru vienības gāja kopsolī ar vācu armiju, jo tā tolaik bija vienīgais aizsprosts pret komūnismu.

Kaŗam nobeidzoties, sabiedroto armijas sāka dalīt iespaida sfairas, kā pārvaldīt sakauto pretinieku. Diemžēl, uzvaras fanfaras neatnesa brīvību un pašnoteikšanos visām valstīm. Ja Rietumu sabiedrotie, kaŗu nobeidzot, pēc iespējas atstāja gandrīz visas to valstu territorijas, kas bija ierautas kaŗa akcijā, apzinoties, ka galvenais pretinieks Vācija ir nospiesta ceļos, tad gluži citādi rīkojās austrumu barbaru valsts, vairāk vai mazāk pakļaujot sev svešas valstis, turot tur savu kaŗaspēku, noteicot pārvaldes kārtību, kultivējot komūnistisko iekārtu, ieperinot Maskavai paklausīgās leļļu valdības un pat izrīkojoties ar komūnisma varai tik parastām deportācijām un apcietināšanām. Tā tas ir vēl šobrīd, kad kopš uzvaras fanfaru vēstītā 8. maija pagājuši divdesmit seši gadi. Pilnīgas brīvības Eiropā vēl nav un tās nav arī trijās Baltijas valstīs, kuŗu vienīgais „pārkāpums", ka tās aizstāvējušas savas robežas, mīlējušas brīvību un savu neatkarīgo valsti. Ar 8. maija palīdzību Padomju savienības ir restaurējusi savas laupītāja tiesības mūsu zemē un pārējās Baltijas valstīs. Padomju savienība ir restaurējusi pašas līdzparakstīto Atlantijas chartu un vienošanos pret genocīdu, joprojām turpina noziedzības, nerēķinoties ar savu kaŗa laika sabiedroto protestiem un iebildumiem, un vēl jo mazāk ar apspiesto tautu patieso un taisnīgo vēlēšanos. Joprojām turot verdzībā cilvēku miljonus, Padomju savienība pati ir sagandējusi 8. maija dziļāko nozīmi. Kopš šīs vēsturiskās dienas tā apmiglojusi pasaules redzēšanu, izkliegdama gan vietā, gan nevietā savu iestāšanos par tautu brīvību un pašnoteikšanās tiesībām, bet visu to neīstenojot ne par mieku. Gluži otrādi: Kremļa taustekļi aug augumā, sniegdamies pēc jauniem upuriem.

Kad turpat vai pārskaļš jūtu izplūdums skanēja ap 8. maiju, uzausa cerības, ka verdzība un

(Beigas 5. lpp.)

TŪKSTOŠ DARBA STUNDU LABDARĪBAI

ASV VANADŽU 17. SALIDOJUMS ČIKAGĀ

Līdztekus ASV DV 21. delegātu sapulcei, Čikagas latviešu namā risinājās vanadžu 17. salidojums ar 14 darba secības punktiem. ASV vanadžu priekšniece A. Tīdemane sveica vanadzes un mājas māti, Čikagas kopas priekšnieci E. Smitu, gandarījot to par sanāksmes noorganizēšanu un izkārtojumu. Mājas māte savā uzrunā pateicās par kuplo ierašanos — 53 vanadzes no 17 kopām, 22 no pašu mājām — un novēlēja būt vienotām un „katru radušos mezglu godam atrisināt."

Savā apsveikuma un darba sākšanas uzrunā, DV Kanadas valdes priekšsēdis E. Krūka teica: Pašķirstot lielos jūsu un mūsu zemes laikrakstus, redzam, ka ļoti daudz rakstu un uzņēmumu veltīts sieviešu cīņai par līdztiesībām. DV organizācijā par to nav jācīnās, jo tiesību ziņā visi esam vienādi. Mūsu organizācijā mēs nerunājam par tiesībām, bet pienākumiem. No ilggadīgā darba pieredzes varu secināt, ka vislabāk darbs veicas tur, kur vanagi un vanadzes strādā roku rokā. Nākotnē būtu jācenšas palikt par vienu organizāciju ar centrālizētu vadību. Vanadžu instrukcijas pieņemot, no tā būtu jāvadās. Vanadzes ir izturīgākas un uzņēmīgākas nekā vanagi, tāpēc būtu ieteicams vanadzēm piedalīties zemes valdes un delegātu sanāksmēs, kā tas jau dažās zemēs īstenojies. Novēlu jums gudri plānot, iedrīkstēties, bet pāri visam — meklēt, jo, „kas meklē, tas atrod."

ASV vanadžu priekšniece A. Tīdemane nolasīja vanadžu globālās priekšnieces M. Ķeņģes apsveikumu, kurā viņa novēl skaitlisku pieaugumu, darbības paplašināšanu un lietderīgāku izveidošanu, kā arī aicina visām ierasties DV 2. globālajās dienās. DV organizācijas priekšnieks V. Hazners savā rakstveida apsveikumā apstiprināja, ka vanadzes ar atklātu sirdi var atskatīties uz 25 darba gadiem tāpat kā vanagi: „Jūsu vieta DV organizācijā ir izcila un bez jums mūsu darbs nebūtu veicams. Vienmēr uz priekšu un uz augšu." Kanadas vanadžu priekšniece M. Jonāne atgādināja, ka vanadzēm vienmēr jādomā un jānovērtē, kas veikts un ko vēl labāk varētu veikt: „Sējat labus, veselus graudus, lai neieviešas nezāles. Esat uzmanīgas lēmumos, jo lemt var, bet lēmumi arī jāpilda."

Vēl rakstveida apsveikumus bija sūtījušas: goda biedre E. Klaustiņa, bij. ilggadīgā ASV vanadžu priekšniece V. Freija, Austrālijas vanadžu pr-ce M. Bagun-Bērziņa, Dienvidkalifornijas kopas priekšniece V. Leimane un Irma Dankere. Salidojuma dalībnieces ar dziesmu Daudz baltu dieniņu un ziediem sveica divas Čikagas kopas dalībnieces šūpuļsvētkos. 17. salidojumu vadīja Čikagas vanadžu kopas priekšniece E. Smita, bet protokolēja sekretāre A. Rudzīte.

Darba pārskatā ASV vanadžu priekšniece A. Tīdemane ar gandarījumu konstatēja, ka ASV vanadžu saimei pievienojušās 73 vanadzes, no tām 20 Klīvlendā un 16 Dienvidkalifornijā. Dzīves vietas maiņas dēļ izskaitītas 25, mirušas 7. ASV uz 1971. gada 1. janvāri bija 845 vanadzes. Darbību atjaunojušas Vašingtonas un Ņudžersijas kopas. Nosūtīti 32 sainīši latviešu kaŗavīriem ASV bruņotajos spēkos. Piecas kopas, jaunatnes atbalstam izmaksājušas 5068 dol. Vanadžu ienākumus devuši patstāvīgie sarīkojumi. Vanadžu priekšniece nobeidza savu ziņojumu: „Esmu lepna uz lielo paveikto darbu aizvadītajā gadā."

Kanadas vanadžu priekšniece M. Jonāne īsumā pakavējās pie organizācijas darba Kanadā, ziņoja, ka 18 kopās dalībnieču skaits sasniedzis 406. Patstāvīgie sarīkojumi labi izdevušies, darbs ražens un vispusīgs. Iestājušās dzīves gados jaunas vanadzes, kas sevišķi aktīvas Hamiltonā. „Kad dažām vanadzēm jautāju, vai viņas aptuveni varētu minēt stundu skaitu organizācijas darbā, viss ko saņēmu, bija smaidi. Kas par dīvainu jautājumu! Neviens stundas nepieraksta un, ja to darītu, sanāktu vismaz 1000 gadā, ja ne vairāk."

ASV vanadžu priekšniece A. Tīdemane ar sirsnību un pateicību pieminēja bij. ASV vanadžu priekšnieci V. Freiju, kas bijusi visos iepriekšējos salidojumos, bet uz šo, diemžēl, nebija varējusi ierasties. Par viņas nenogurstošo un lielo darbu, ASV vanadzes nosūtījušas kopīgu velti, par ko saņēmušas V. Freijas pateicības vēstuli.

DV Kanadas valdes jaunatnes nozares referente Tonija Krūka īsreferātā ar praktiskiem piemēriem pastāstīja par jauniešu iesaistīšanu DV organizācijā. „Gandrīz 20 gadu," teica referente, „DV organizācija vairāk nekā jebkuŗa cita, materiāli atbalstījusi jaunatni. Rezultātā — pēc 20 gadiem mūsu vanagu darbības programmā radies jauns punkts — SOS, mēs iznīksim bez jaunatnes!"

Referente tuvāk pakavējās pie četriem viņas vadībā noorganizētajiem DV jauniešu salidojumiem Kanadā, kur dalībnieku skaits ar katru reizi neticami audzis. Iemesls tam — ļoti izdevīga vieta, kur jauniešiem nekad nav garlaicīgi. Lauku plašums un dabas tuvums, zirgu izjādes, vasarā braukšan siena vezumā, peldēšanās, ziemā izbraucieni kamanās, slēpošana u.c. sporta veidi, kā arī plašās, gaišās telpas, labais uzturs, lētā maksa, omulīgā kamīna telpa, kas zināmā mērā iepriecina un noskaņo jauniešus gan pārrunu vakariem, gan pašdarbībai, brīvprātīgi, neuzspiesti, kas ir pamatnoteikums šāda veida sanāksmēm. Brīva domu izmaiņa par tām pārliecībām, kas ir pilnīgi pretējas vecākai paaudzei, kur abas paaudzes, viena otru respektējot un uzklausot, bez grūtībām pārvar tā saucamo „paaudžu plaisu". „Salidojums izdevies tikai tad," teica referente, „ja dalībnieki negrib braukt mājās, vai nepacietīgi gaida nākamo, un šis brīnums nu beidzot ir piedzīvots."

DV organizācijas vēsturē šis gadsimta ceturksnis iegājis kā „jaunatnes gads", jo arī organizācijas priekšnieks V. Hazners izteicis domu par jaunvanagu dibināšanu, tāpēc sanāksmes dalībnieces ar sevišķu interesi piedalījās diskusijās, kā arī pastāstot par savu pieredzi vietējo kopu dzīvē. Visus šos gadus sevišķi aktīva bijusi Milvoku kopa, par ko pastāstīja priekšniece M. Cukura. Arī Demoinas vanadzes uzsākušas īpašu programmu bērniem un jauniešiem.

DV ASV priekšnieks J. Utināns īsā uzrunā norādīja, ka vanadzes augušas ne tikai organizācijas uzbūvē, bet arī savā varēšanā, savā darbā, kas ir liels pienesums organizācijai, kas ir kopīga kā vanagiem, tā vanadzēm. Ar gandarījumu J. Utināns pieminēja vanadžu iegūtos līdzekļus, kas izlietoti izdodot dziesmu krājumu sieviešu balsīm. Novēlot labu, saskanīgu darba gadu, apsveicējs devās uz delegātu sapulci.

Čikagas sieviešu dubultkvarteta vadītāja Adele Aruma paskaidroja, ka noticis ļoti nepatīkams pārpratums un presē ievietots, ka vanadžu loterijas ierosinātāja bijusi visu zemju vanadžu priekšniece M. Ķeņģe. Loteriju ne tikai ierosināja, bet arī izveda bij. ASV vanadžu priekšniece V. Freija, par ko viņai jāpateicas ne tikai katrai vanadzei, bet ikvienai dziedātājai, kas šo dziesmu krājumu lietos.

Turpinot pārrunas par atbalstu jaunatnei, B. Glagava (Linkolna), vēlējās zināt, kādā veidā kārtojama līdzekļu piešķiršana Divreizdivi nometnēm un Rietummičigenas universitātes latviešu valodas kursiem. Debatēs noskaidrojās, ka šis jautājums izšķirts individuāli pa kopām, taču sanāksmes dalībnieces piekrita ieteikumam, ka jauniešiem jāiesūta lūgums DV apvienības valdei, vai vanadžu kopai savlaicīgi, lai varētu pārrunāt valdes sēdē un to laikā piešķirt. Likās, ka visas bija vienis prātis par jauniešu pabalstīšanu apmeklēt latviešu valodas kursus Rietummičigenas universitātē, nešķirojot ne pēc vecuma, nedz materiālās labklājības.

ASV vanadžu priekšniece A. Tīdemane ierosināja izdot E. Klaustiņas rotaļu grāmatu, kas satur 72 rotaļas. Manuskripts nostāvējis ALAs kultūras birojā vairākus gadus; tagad saņemts atpakaļ.

T. Krūka minēja, ka ļoti labu rotaļu grāmatu izdevusi Vera Rulliņa Anglijā un sagatavošanā ir Dr. A. Bāliņa un Z. Miezīša tautas deju krājums ar pielikumu rotaļām. Nedrīkstētu pārsteigties, lai nebūtu parallēlisms, laižot klajā trešo grāmatu ar tām pašām rotaļām. Debatēs noskaidrojās, ka rotaļu kursu vadītāja Milvokos, Z. Vilciņa, manuskriptu izskatījusi un salīdzinājusi ar V. Rulliņas grāmatu. E. Klaustiņas sakārtojumā tikai 10 jaunas rotaļas. E. Brūna (Grand Rapidi) aizrādīja, ka ievērojama svešās zemēs dzimušo un augušo bērnu mentālitāte. Piemēram, lielpilsētas bērniem būtu ļoti grūti saprast rotaļu „Viens zemnieks brauc uz mežu." Debatēs pie rotaļu grāmatas, vanadzes piekrita ieteikumam, sazināties ar E. Klaustiņu un jaunās tautas deju grāmatas autoriem, vai rotaļu pielikumā nevarētu ievietot vēl citur nepublicētās E. Klaustiņas rotaļas.

Pie ASV DV kultūras nozares pastāv rotaļu kursi, kas pirmo reizi notika Milvokos Z. Vilciņas vadībā un kuŗus apmeklēja gan vanadzes, latviešu skolu skolotājas, gan mātes. Galvenā doma šais kursos — sagatavot skolotājas rotaļu mācīšanai. Vanadzes bija izteikušās pārņemt kursus savā ziņā, bet pārrunājot ar zemes valdi, palika pie līdzšinējā stāvokļa.

Salidojuma darba secībā bija

(Beigas 8. lpp.)

Mēs viena tauta

ČIKAGAS DV APVIENĪBAS 20 GADU DARBA ATCERE 24. APRĪLĪ

„Mēs viena tauta, viena saime," atceres svinību apmeklētāji vienojās kopējā korālī pēc prāv. B. Baginska ievadvārdiem un lūgšanas, iezīmējot apvienības mērķus un ideālus, ko arī priekšnieks U. Vītols izteica savas uzrunas beigās: „Atskatoties uz aizvadītajiem 20 gadiem, apvienība izsaka Čikagas latviešu sabiedrībai un Čikagas latviešu organizācijām sirsnīgu pateicību par atbalstu un sadarbību — uzticību DV darbam. Ar nešaubīgu [illegible]ba cer, ka sadarbī- [illegible] arī nākotnē. Liels un svēts pienākums mums visiem ir vispirms mūsu tautas brīvības atgūšana. Sadarbībā un vienotībā mēs to arī sasniegsim.

DV organizācijas priekšnieka V. Haznera runu, ko nolasīja CV sekretārs J. Lācis (atreferējums šā laikr. iepriekšējos n-ros), nobeidza ar tautas lūgšanu.

Svētku programmas oficiālajā daļā bija ietverta K. Dziļļejas „Lielā junda" Māras Antenas izpildījumā un apsveikumi, nobeidzot ar DV organizācijas himnu.

Gadiem ilgi skolās un organizācijās pārrunāts, kā salsināt svinīgo aktu daļu, jo ar bezgala retiem izņēmumiem kāds no apsveicējiem pasaka ko jaunu un nedzirdētu, kādu svaigu domu. Daudzi praktizē apsveikumu iepriekš iesūtīšanu un iespiešanu programmās, jo, gluži dabīgi, ikvienā atceres gadījumā, laba vēlējumu nekad nav par daudz, bet bieži vien audiencē ir cilvēki, kas ieradušies noklausīties tikai programmu un pēc tam piedalīties saviesīgajā vakarā. Šos apmeklētājus runas garlaiko un viņu uzkrītošā neuzmanība „pielīp" arī citiem.

Svētku koncerta daļā klausītājus visvairāk iepriecināja dziesmas, it īpaši Čikagas vanadžu dubultkvarteta izpildījumā. Dzejnieces Valentīnas Hermanes kluso balsi reizēm pilnīgi apklusināja Viktora Ziedoņa spēcīgais klavierpavadījums, tā kā iznāca klavieru solo ar dzejas iestarpinājumiem. Otra deklamātore — Vēra Dāboliņa debitēja ar pašsacerējumu „Gurdumā".

Vislielāko publikas atsaucību guva jau iepriekš pieminētais Čikagas vanadžu dubultkvartets, kas jau deviņus gadus ir kausēts un pārkausēts uzņēmīgās priekšnieces Adeles Ārumas un diriģenta Teodora Ozoliņa vadībā. Arī apvienotais vanadžu ansamblis (Kalamazū un Čikaga) J. Zuikas un T. Ozoliņa vadībā programmu kuplināja ar divām dziesmām. Skatuves ietērpam daudz pūļu bija pielikusi vanadze M. Priedulāja.

Programmai sekoja saviesīgs vakars, kur DV ASV delegāti un viesi vēl pakavējās Čikagas latviešu nama apakšējā zālē.

Mro.

Tā tur dzivo

ALBERTA VESELAUKA PIEZIMES PAR DZIVI OKUPĒTAJĀ LATVIJĀ

Neviens nedrīkst domāt savādāk, citādāk runāt kā komūnists. Neviens nedrīkst apšaubīt partijas „nemaldību". Krievu valoda kļūst aizvien valdošāka. Nule no okupētās Latvijas saņemtā informācija liecina, ka visās Rīgas tā sauktajās „Latvijas PSR ministru padomes preses komitejas poligrafiskās rūpniecības pārvaldes spiestuvēs, kā Blaumaņa ielā 38/40, Dzirnavu ielā 57, Vienības gatvē 11, Ļeņina ielā 137/139, Gorkija ielā 6, tāpat kaut kas līdzīgs kļuvis zināms arī no dažām provinces spiestuvēm, piemēram, Jelgavas Madonas, ka tajās jau sen, vairāk kā vajadzētu, burtu kastēs glabājoties burti, tāpat kā Maskavas ortodoksālais plāns Rīgā, lai „x" gadā kādā brīdī tagadējās latviešu valodas rakstu zīmes apmainītu ar krievu (kirila) burtiem. Priekšsagatavošanās šajā virzienā pēdējos gados sevišķi manāma internātu skolās. Pagaidām okupantus no izšķirēja lēmuma vēl kaut kas atturot.

Tajā pašā laikā ciemošanās Latvijā un satikšanās ar tuviniekiem un draugiem okupantu varas dēļ tiek arvien stingrāk ierobežota. Latvijas apmeklētājiem nav iespējams apciemot savus piederīgos un paziņas viņu dzīves vietās kolchozos, miestos un pilsētās. Ciemiņi no brīvajiem Rietumiem, lai funkcionāriem par tiem netrūktu kontroles, tiek koncentrēti Rīgā. Arī šovasar tas nebūs citādi. Turklāt uzturēšanās Rīgas viesnīcā, kurā katrs solis tiek uzmanīts un paturēts čekas acīs, ir daudz dārgāka nekā Londonā, Parīzē vai Stokholmā.

Rafinēts okupantu iestādījums ir tā sauktā „komitejas kultūras sakariem ar tautiešiem ārzemēs". Visi tās darbinieki ir režimam uzticīgi un ar savu doktrināroo, slavofilisko fanātismu kalpo krievu interesēm. Latvijas apmeklējumi kopš 1969. gada vasaras gandrīz vairums gadījumos iezīmējās ar trim okupantu raksturīgiem nolūkiem: valūtas iegūšanu, slēpt patiesību par tautu Latvijā, reizē noslēpjot tai patiesību par latviešiem brīvajā pasaulē, kultivēt un uzturēt neuzticību un beidzot — trimdas vienotības jaukšana. Par to lai runā piemēri.

●

Bavārijā materiāli labi dzīvo vecākā meita ar vīru un bērniem, bet 55 km aiz Rīgas vēža slima māte jau pusotra gada atrodas slimības gultā. Kopš 1964. gada, pirms slimība vēl nebija atklāta, tuvinieki Rietumvācijā mēģināja māti ataicināt vismaz ciemos.. Pirmajam noraidījumam sekoja piezīme: Ja jau tik ļoti gribot satikties, lai atbraucot paši. Otro noraidījumu pamatoja ar to, ka māte esot par vecu, lai to vienu laistu tik tālā ceļā bez pavadoņa, bet šajā gadījumā tam neesot pietiekama iemesla. Trešajam noraidījumam sekoja ieteikums stāties sakaros ar Fridrichu Štraubi Austrumberlinē. Lielajās ilgās satikt māmuļu to arī nolemj darīt. Viņa dzīvo kopā ar jaunāko meitu, kuŗa 10 gadus pavadījusi Vorkutā un nometnē Košvas pilsētas tuvumā. Kaut arī studējusi universitātē, meita tagad kādā kolchozā slauc govis un mokās ar pietūkušām kājām. Starplaikā noskaidrojas, ka no Bavārijas uz Rīgu meita un znots varētu braukt, tikai māte vairs nav spējīga līdz Rīgai noklūt, bet uz 55 kilometri attālo kolhozu nekādā gadījumā neatļauj no Rīgas braukt — to Berlinē skaidri pasaka.

●

Rietumvācijā dzīvojošie var māsīcai nosūtīt kādu modes žurnālu, māsai, ja laimējas — zeķu pāri vai zīda kaklautu, brālim pie gadījuma makšķerāķus, dažus ilustrētos nedēļas izdevumus, savu radu studējošiem bērniem var aizsūtīt arī vienu otru grāgrāmatu (zinātnisku) un kādas vācu skaņu plates. Bet nevar nosūtīt trimdas avīzes, kādu žurnālu, ziņu biļetenu, mūsu sarīkojumu programmas, kalendaru, tāpat kādu no daudzajām grāmatām, pat bībeli un baznīcas dziesmu grāmatas aizliegts sūtīt, ieskaitot arī trimdā gleznotās gleznas un ieskaņotās latviešu skaņu plates. Arī vēstules tuviniekiem uz dzimteni nav iespējams nosūtīt, ja tās apmaksātas ar tādām vācu pastmarkām, uz kuŗām redzams kādas vēsturiskas pilsētas vai pieminekļa attēls,, kas komūnistiem liktos propaganda."

●

Grupa latviešu jauniešu — Rīgas studenti pagājušā gada novembrī apciemo savu draugu, arī latvieti, kas pagaidām studē fiziku Lomonosova universitātē. Staigādami pa Maskavu priekšpusdienas stundā, viņi iet gaŗām Kremļa sienai un mauzolejam ar Ļeņina līķi. Sagadīšanās dēļ mauzolejs todien ir atvērts.

Rīdzinieki ilgi nedomā — līķi vajaga redzēt. Vēlēšanās pēc neilgas rindā stāvēšanas arī īstenojas. Viņi nonāk dziļā, spoži apgaismotā pazemē. Telpā nav neviena krēslaina stūŗa. Gaisā sviedru un trūdu smaka. Aiz stikla sienas paaugstinājumā guļ iebalzamētais visas „brīvās padomju tautas" dzeltenīgais dieveklis. Viens no grupas jauniešiem brālim Reinzemē apraksta piedzīvojumu: Kurš nāk iekšā, tam tūlīt caururbjošu uzmanību pievērš 22 neizteiksmīgām, nekustīgām sejām izmeklēti sarkanarmieši. Mums ir auksti un karsti. Citi vairāk skatās uz zārku, man patīk vērot apkārtni, sevišķi sargus, apmeklētājus. Ja kāds no tiem ieradies bez puķēm, ar kabatās noslēptām rokām, vai neizrāda uzkrītošu nopietnību, to līdz aiziešanai sargi vairs neizlaiž no acīm.

●

Jelgava nežēlīgajā 1944. gada vasaras kaujā tika pamatīgi sagrauta. Bija noslaucīts pilsētas centrs un citas vietas. Stacija, Mālderciems, Avenciems, Ģintermuiža, lopkautuve, Tukuma uzbērums, zem kuŗa bija caurbrauktuve uz „Čigānu ciemu" pilsētas robežās, ir atjaunoti. Šajos gados, kamēr okupanti turpina sava režīma aktīvizēšanu Zemgales galvaspilsētā, Jelgava ieguvusi stipri krievisku izskatu. Ielu, iestāžu nosaukumi gan vēl rakstīti abās valodās, bet fabrikās un fabriku klubos visi uzraksti tikai krievu valodā, kaut arī dažā darba vietas nodaļā latviešu strādnieki būtu vairākumā. Tāpat Jelgavas birojos krievu valoda ir pirmā vietā un lietas kārtojas ātrāk un sekmīgāk tiem, kas savas rūpes un vajadzības izsaka krievu valodā.

Jelgavas platība šodien sasniedz jau 50 kv. km, ar vairāk kā 50.000 iedzīvotājiem. Par šo kviešu un cukurbiešu mētropoli vēl jāpastāsta: Miezītes laukos pašreiz iekārtota sakņu lieldārzniecība; Dobeles ielā ādu fabrika; bijušajā Krāmera atslēgu fabrikā tagad eļļošanas aparātu un siekstu bremžu rūpnīca; linu kombināts turpat, kur agrāk bija Hofs: cukurfabrika, lokomotīvju depo — vecajā vietā. Vēl minama Jelgavas būvmateriālu un konstrukciju, tāpat lauksaimniecības mašīnrūpnīca, bet no jauna aiz Lielupes, uz Rīgas pusi, ceļ mazautobusu fabriku, kuŗa tāda būšot viena no lielākajām Pad. savienībā.

Jelgavnieku mīļākā pastaigāšanās vēl vienmēr ir cauri aKupena priedes silam uz vēsturiskajiem Ruļļu kalniem. Berglediņi un Lapas muižas ceļš, dzelmainās vēl vienmēr ir cauri Kaupēkā arī staigāšana gar Driksnu, Lielupi. Tikai tuvoties lidlaukam un dzelzceļu tiltiem nedrīkst.

Pilsētas izpildkomitejas priekšsēdis jau septīto gadu ir dedzīgais komūnists Aivars Dudars, kas pirms tam Jelgavā bija tiesas prokurors un prasīja sodīt latviešus, sevišķi nacionālos. Visa izpildkomiteja sastāv no 11 locekļiem, kuŗu vidū izceļas funkcionāre Velta Otermane, kas okupantu interešu dēļ ar mieru lēkt ugunī. Padomē atrodas 140 deputāti, kuŗiem pilsētas pārvaldes lietās cits nekas nav jādara, kā tikai jāpiekrīt partijas vai Dudara rīkojumiem.

Architektūras pieminekļi, bij. Medema rezidencē, atrodas linu apstrādāšanas fabrikas klubs. Taču nākotnē klubam telpas paredzētas citur. Tad tur jelgavniekiem būšot „laulību nams". Pētera ģimnazija ārkārtīgi slikti atjaunota. Tajā atrodas kaut kāds Zemgales novada pētniecības mūzejs. Čakstes un Brīvības pieminekļi Jelgavā vairs nav. Pilsētas jaunās celtniecības kvalitāti raksturo, piemēram, tas, ka vēl 1971. gada sākumā daudzos trešā stāva dzīvokļos sūknis nav sūknējis ūdeni. Ir arī tāds zināms gadījums, ka Ļeņina (bij. Lielā) ielā kāds trīsstāvu nams izbūvēts bez atejām; architektam steigā tās piemirsušās ieprojektēt. . . Visā pilsētā vēl šodien par to lielu lielā smiešanās: Apakšstāvā dzīvojot strādnieki, tiem neesot daudz ko ēst, tā tad arī nekādu lielu vajadzību pēc tādām labierīcībām. Vidusstāvā esot partijas cilvēki, tie atkal nedrīkstot „mēslus taisīt", bet trešo stāvu apdzīvojot vienīgi augstākie funkcionāri, bet tie šā vai tā katra s. . . dēļ tūlīt braucot uz Maskavu. . .

Jelgavā vēl atrodas okupantu raķešu, tanku un sapieŗu vienības, jo pilsēta skaitās svarīgs dzelzceļu un zemesceļu mezgls visā okupētajā Latvijā.

●

Kremlim jau sen no Rīgas smagas galvassāpes sagādā žīdu tautības pilsoņi. Nule Rietumos izkļuvušais žīdu jauneklis pastāsta: Katram, kas neatlaidīgi un droši prasīs izceļošanas iespēju uz Izraēlu, jārēķinās, ka vismaz divus gadus krievi viņu pamatīgi apgrūtinās, atlaidīs no darba, morāliski terrorizēs, novedīs vēl lielākā trūkumā, varbūt pat apcietinās. Taču beigu beigās vīzu tomēr izsniegs, jo okupanti paši klusībā ieinteresēti no nemierīgiem elementiem savas imperijas robežās ātrāk atbrīvoties.

Griša Feigins, kas dzīvoja Rīgā īres mājā Lāčplēša ielā 408, savukārt pastāsta, kādas grūtības viņam bijušas, kamēr beidzot varējis nokļūt Vīnē.— Vīzas meklēšanu ievadījis jau 1956. gadā. Iesaukts atpakaļ sarkanarmijā. Ārsti atzinuši dienestam nederīgu un atbrīvojuši. Kādu laiku bijis miers, neviens par viņu nelicies zinis, līdz pagājušā gada 18. decembrī plkst. 3 pēcpusdienā sarkanarmijas varoņa dzīvoklī pēkšņi ielauzušies trīs brutāli sanitāri un Feiginu ar varu aizveduši uz trako māju. Ieslodzījumā noturēts trīs nedēļas, pēc kam atlaists. Taču drīz bijis atkal jāierodas čekā. Šoreiz Feigins nometis čekistam priekšā uz galda visus savu otrā pasaules kaŗā nopelnītos ordeņus un goda zīmes, sacīdams:

„Šito dabūju kaujās par šīs republikas — Latvijas iekaŗošanu; to izpelnījos Varšavas ieņemšanas cīņās; bet šito piešķīra, ka piedalījos ielu kaujās Berlīnē!"

Pārsteigtais čekists vienīgi piezīmējis:

„Griša, kas šodien atstāj Pad. savienību, tas nav vairs pie pilna prāta!"

Nepilna mēneša laikā izceļošanas atļauja Feiginam tomēr bijusi kabatā. Vienīgi bijis jāsamaksā 400 rubļu, bet par atteikšanos no padomju pavalstniecības — vēl 500 rubļu, kaut gan mēnesī pelnījis tikko pāri 200 rubļiem. Šis Pad. savienībā tikko ievestais jaunais naudas pelnīšanas veids visiem eventuālajiem izceļot gribētājiem rada jaunu, grūti pārvaramu šķērsli. Briseli tāpēc nesen sasniegusi žīdu jauniešu rakstīta vēstule, kurā viņi lūdz visus rietumzemju strādniekus: „. . .palīdziet mums izkļūt no Padomju savienības!"

Rīgā šodien vairs esot tikai viena sinagoga, bet neviena rabīna. Žīdiem nedrīkstot būt savas kapsētas, un vecās tiekot nolīdzinātas, tāpat kā Hitlera laikā. Žīdi Rīgā, jaukā laikā satiekoties Meža parkā, reizēm arī kaut kur Juglas pusē vai Majoros. Vecie žīdi, kas vēl atceroties reliģisko rituālu, privātos dzīvokļos noturot pātaru sanāksmes, kristot bērnus, salaulājot savus jauniešus. Žīdu valodā okupētajā Latvijā jau 25 gadus neesot nevienas grāmatas, nevienas avīzes; būt žīdam okupētajā Latvijā nozīmējot panest arī daudz izsmiekla.

Kāds cits gadījums. Jauna žīdiete apprecē Rīgas universitātes studentu žīdu. Abiem pieprasītas izceļošanas vīzas, bet vīru iesauc tūlīt sarkanarmijā. Vīzu sieva saņem viena pati un ir arī jau izceļojusi. Taču no vīra, ar kuŗu kopā kā sieva bijusi tikai vienu nedēļu un kas tagad atrodas kaut kur kazarmā Sibirijā, jau pusgadu nepienāk neviena vēstule, arī vīra tēvam Rīgā — nē.

●

Okupanti domā, ka auto privātā īpašumā nav partijas mērķis. Tomēr tautā, sevišķi kuŗiem netrūkst Rietumos dzīvojošo tuvinieku palīdzības, kuŗi paši veseli, spēcīgi strādnieki un taupīgi, arvien uzsvērtāk izpaužas pārliecība, ka auto katru dienu ir tāpat vajadzīgs priekšmets, kā veļas mazgājamā mašīna, ledus skapis, putekļu sūcējs, divritenis, televizijas aparāts vai avīze. Bet lai tiktu pie iecerētā, strādniekam ar caurmēra izpeļņu 120 rubļu mēnesī jāstrādā 80 mēnešus, un tad vēl ilgi nav sava auto. . . Vismaz 60 mēneši vēl

(Beigas 6. lpp.)

LATVIJA

37. N-RS SESTDIENA, 1971. GADA 8. MAIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvoklī un vakaros): Krišs Sīdars, 24 Pasadena Gardens, Toronto 335, Ontario; tālr. 766—2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.50, 3 mēn. $6.00, 6 mēn. $11.50, 1 gadu $21.00. Atsevišķa numura cena 35 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20—$8.40 par 1 collas slejas telpu.

Sākusies foreļu sezona. Upju līčos un aizsprostu tuvumā bija daudz šo zivju tīkotāju. Taču lomi pēc bargās ziemas bija stipri mēreni. Uzņēmumā viens no šādiem strautiem Ontario ziemeļos pie Sadberijas.

Foto: V. Kārkliņš

(102. turpinājums)

Jānis Kuga nesekoja Uguns un nakts autoram ne Vāgnera, ne Marksa valstībā. Viņš savu mākslu sabalsoja ar Andreja Pumpura Lāčplēsi, ar Andreja Pumpura Laimdotu. Viņš to varēja tādēļ, ka pumpuriskais nedalītais Lāčplēsis bija kļuvis par viņa un visas tautas psīchisku īstenību, un tālab, ka viņa rīcībā bija liela mākslinieciska prasme, kas bija iegūta nopietnās un neatlaidīgās studijās kā ārpus Latvijas, tā Latvijā.

Jā, Lāčplēsis bija daļa no viņa gara satversmes kopš zēna dienām. Kopš tiem laikiem, kad viņš ar mātes olu groziņu gar Daugavas krastu dipināja uz patālo veikaliņu, viņš bija cerējis kādu dienu satikt dzīvu Lāčplēsi pašu. Nu vīra gados viņš to bija sastapis savā valstībā — uz skatuves. Viņš to bija saticis un vairs neatlaida, kā Jēkabs nebija atlaidis savu Eņģeli. Viņš Pumpura un savam latviešu varonim Lāčplēsim uzcēla ir Burtnieku, ir Lievārdes pili. Nebijušā krāšņumā. Ne Venuskalnu, ne Montsalvu, ne barbarisku laupītāju mitekli „ar eiropiešu greznuma lietām", un „dažādām tautām noņemtiem kaŗa laupījumiem, ieročiem, audumiem, kalumiem", kā bija gribējis Rainis: bet stilā un rotājumos tīru latvisku valdnieka pili. Nepiekāpīgā godīgumā pret saviem greznojumu architektoniskiem un rakstu elementiem Kuga bija pratis uzburt latvisku Aizkraukli, Rīgu, Daugavu, Burtnieku pili, Nāves salu ar latvisko ābeli, latvisko Lielvārdes pili. Viņš visu to bija uzbūris ar nevainīgām bērna acīm un rūdīta skatuves glezniecības meistara roku. Viņš izglāba Lāčplēsi ir no Vāgnera bezvēsturiskās dvingas, ir no Marksa „vēsturiskuma."

Tas ir Kugas lielākais nopelns. Mums bija tikai viena episkota latvju varoņa poēma, kuŗas galvenā tema bija varonība un Latvija, tikai viens šīs poēmas drāmatizējums — Uguns un nakts. Bet Rainis, meklēdams jaunus ceļus nacionālās domas īstenošanai, bija aizvirzījis savu drāmu svešās „jaunās [illegible]ās", kur latvju orfejiskai Tautasdziesmai bija apklust uz mūžīgiem laikiem. Raiņa piedāvātās zāles bija ļaunākas par slimību. No šīm nāves zālēm to paglāba Kuga, aktieŗi un tautas griba.

Spīdola — Uguns un nakts galvenā varone — kā metafora drāmas sākumā pārstāv neoromantisko dekadenci, beigās — „vēsturisko materiālismu". Abos gadījumos tā pārstāv latvju tautai naidīgas pasaules. Cilvēks nedzīvo no maizes vien, nedzīvo tikai ierobežotā fiziskā pasaulē, viņš dzīvo arī simboliskā gara pasaulē, ko veido valoda, māksla, dievturība. Raiņa Uguni un naktī sludinātais ceļš neveda uz nacionālās kultūras visaugstāko plaukumu, uz visdziļāko savas identitātes atklāsmi, tas vedināja uz latvju tautas pazudināšanu marksistiskajā Inferno. Bet skatuves gleznotājs tam neļāva notikt. Uzticīgs pumpuriskai poēmai un latvju tautas garam, viņš piesauca savas tautas pagātni un tautas mākslu bīstamajā cilvēku un dievu mijkrēslī. Aktieris un tauta saprata Kugu un sekoja viņam. Ne prom no latvietības, bet tuvāk tai, tuvāk tās garīgajai Burtnieku pilij, tuvāk tās lielajai renesansei.

Apgalvot, ka Uguns un nakts ir „lielākais latviešu drāmaturģijas darbs", kā dara latvju tautas apspiedēji ir apzinīga alošanās, latvju drāmaturģijas un arī paša Raiņa labāko darbu noniecināšana. Uguns un nakts ir viens no vājākiem dzejnieka darbiem, ko vēsturiskā mirdzumā pacēla ne Raiņa, bet Kugas meistarība. Rainisko Uguni un nakti izglāba pumpuriskās reminiscences un Kugas mākslinieciskā integritāte, kuŗai sekoja kā aktieŗi, tā skatītāji, kas latvisko jutoņu laukā bija tālu priekšā savam drāmaturgam.

Kāds franču filozofs un paidagogs saka: „Ja kādam nāk prātā rakstīt lugu, es viņam ieteiktu: „Esiet aktieris, esiet suflieris, esiet skatuves strādnieks, veiciet teātrī visus teātrinieka darbus, ja vien varat; un rakstiet tanī pašā laikā divdesmit, trīsdesmit lugu; tad jūs redzēsit, vai esat spējīgs vienu uzrakstīt."*)

Profesoram taisnība. Aischils, Sofokls, Šekspīrs un Moljērs bija darījuši tieši to un nekā cita. Un tādēļ Aischils, Sofokls, Šekspīrs un Moljērs ir tie, kas tie ir. Ne tikai bija. Ir!

Rainis nebija taisīts no citiem māliem. Tikai dzīves apstākļi bija tā sametušies, ka viņš līdzīga veida labus padomus nebūtu varējis ievērot. Atlika taisīt kurpi bez nepieciešamajiem mācekļa gadiem. Rezultāts tālab nevarēja būt „lielākais latviešu drāmaturģijas darbs". Rezultāts bija centīga un talantīga drāmaturģijas mācekļa, ne meistara devums. Uguns un nakts fainomenālie panākumi nebija Raiņa nopelns. Tie bija vispirms skatuves gleznotāja Jāņa Kugas nopelns, kas nebija aizrāvies tālu priekšā tautas noskaņām un gara vajadzībām, bet bija guvis apskaužamu profesionālu skolojumu lielākajos tā laika pasaules teātros un bijīgās latvju folkloras studijās dzimtajā zemē.

Cik skaidrā, reljefā atmiņā palikusi saruna ar sirmo meistaru viņa meitas Ilzes klātienē 1968. gada 13. decembrī Bostonā, viņa mājoklī. Sarunas spraigo teikumu ķekarus roka steidzīgi sagūstīja rakstā: „Man ir spītība. Mani nevar grozīt. Strādā kā grib. . . Es gribu pats apstākļus saprast. . . (Dzīvē un teātrī) viss notiek uz fona. Kas ir latviešu pils? No kā to uzburt? Kur ņemt? Velna rija. . . kur ņemt? Velns zin! Meklēju pa klētiņām un sētām. Kādi stabi, kādi balsti, kādas durvis?. . ."

Kuga bija sava amata lielmeistars, ar bibliskām iedziļināšanās spējām. Rainis vēl tikai savas teātŗa karjēras pašā sākumā — māceklis.

Kugas meistarība apklusināja visas šaubas un domstarpības, vadot JRT kuģi pretī nepieredzētiem panākumiem.

Maskavas Dailes teātŗa radītājs un režisors Konstantīns Staņislavskis savā laikā, sakarā ar teātŗa 10 gadu atceres svinībām, par slavenā teātŗa sākumiem teica: „Mēs bijām vājāki par savām dekorācijām." Žilbīgās dekorācijas bija vajadzīgas, lai „aizsegtu jauno piedzīvojušo aktieŗu spēles trūkumus un lai viņiem palīdzētu veikt uzdevumus, kas bija pāri viņu spēkiem.**)

*) Alain, Propos, Paris 1956, 1040—1041. lpp.

**) Nikolaj Efros, Moskovskij Chudožestvennyj Teatr 1898—1923, Moskva 1955, 125 lpp.

(Turpinājums sekos)

Angelika Gailīte

Latviešu censoņa mūža gaitas

VOLDEMARA BASTJĀŅA — DZIVES STRAUME. ATMIŅAS. ZIEMEĻBLAZMA, 1970.

Pa dubļainiem lauku ceļiem straujā rikšī jāj muižnieks. Sirmiem, vējā plīvojošiem matiem, cepuri rokā, cenzdamies turēties jātniekam līdz, aizelsies skrien zemnieks.

Ar šo skatu, kas autoram no bērnības visdziļāk iespiedies atmiņā, viņš sāk savas personiskās atmiņas, jo zemnieks ir viņa tēvs, un lepnais jātnieks to māju un zemes īpašnieks, ko rentē zemnieks.

Zēns nesadzird vārdus, ko tēvs runā tai brīdī, bet viņš atceras, ka vecāki savā starpā bieži runājuši, kā savilkt galus, lai samaksātu muižai augsto renti. Atceras arī, ka māte tādos gadījumos slaucījusi acis.

Visa prāvai ģimenei — kā vecākiem, tā bērniem — (četri dēli, trīs meitas) jāstrādā no agra rīta līdz vēlam vakaram, arī stāstītājam, pastarītim, sākot kā cūkganītim, vēlāk — kā arājam.

Muižas prasības ir tik lielas, ka ar visu čaklumu latvietis — zemes nomnieks vēl 19. gadsimta pēdējā desmitā (autors dzimis 1884. gadā) nav spējis atlicināt tik daudz, lai bērnus varētu sūtīt citās kā sava pagasta skolā.

Jaunākais dēls jau pirmajos skolas gados uzrādījis tādas spējas, ka vecāki nolēmuši viņu vest uz attālo Umurgas draudzes skolu, kur skolotājs bijis Cimzes semināra absolvents.

Kādreiz dēla vešana uz tālo draudzes skolu tēvam kļuvusi liktenīga. Atceļā dažu nelabvēlīgu apstākļu dēļ tēvs sasaldējies un dabūjis plaušu karsoni, ar ko arī miris. Tā pusaudža gados autors kļuvis par atraitnes dēlu, kam pašam jāizcīna ceļš uz tālāko izglītību. Pēc tēva nāves jaunietis nevarēja pat turpināt mācības Umurgas draudzes skolā.

Māte, būdama grāmatniece un Jura Neikena liela cienītāja (tas viņu iesvētījis un laulājis), un aizbildņi — vecākais brālis un svainis — „labas galvas dēļ tīruma darbos mani negribēja iejūgt, bet tālākām skolām trūka naudas" (17. lpp.). Palīdzēja laimīgs gadījums: Pociema pagasta darbvedim bija vajadzīgs palīgs. Ar Umurgas draudzes skolotāja labu atsauksmi darbvedis četrpadsmitgadīgo zēnu pieņēma par palīgu. „Algu man noteica 3 zelta rubļus mēnesī pie visa brīva — — — Kamēr draudzes skolā vingrošanas stundās stāvēju rindas galā kā pats mazākais, nu vienā gadā izstiepos kā kāršu roze" (18), ironizēdams par sevi, konstatē autors. Īstenībā šis fakts liecina par trūcīgiem apstākļiem ģimenē.

Vērīgais zēns drīz iemanījās savos uzdevumos un tos veica lietpratīgi kā Pociemā, tā vēlāk Vecsalacā, kur saņēma arī lielāku atalgojumu (7 rubļi mēnesī), bet tālākās izglītības tieksmes nebija rimušas, un, sazinājies ar savu bijušo skolasbiedru, kas jau mācījās Baltijas skolotāju seminārā Kuldīgā, viņš līdztekus darbam gatavojās iestāju pārbaudījumiem minētajā skolā.

Latviešu dzīvi tolaik noteica ne vien atkarība no muižas, vēl otrs ne mazāks slogs — krievu neierobežotās cara valsts patvaldība un pārkrievināšanas politika, ar ko autoram nācās sadurties un cīnīties.

Baltijas skolotāju seminārs Kuldīgā bija nodibināts tieši pārkrievināšanai. Kaut gan tas saucās par Baltijas skolotāju mācības iestādi, tur daudz vieglāk iekļūt bija krieviem, un tie nāca no apkārtējām guberņām — Pliskavas, Vitebskas, Smoļenskas un vieglāk dabūja arī stipendijas. Arī Bašēns-Bastjānis bija gan uzņemts skolā 1902. g. augusta mēnesī, bet stipendiju nedabūja. Tā kā zēns labi mācījās, tā paša mācības gada beigās viņam to piešķīra. Par to visvairāk priecājās māte, un autors to nav aizmirsis visu mūžu.

Par apstākļiem minētā skolā runā fakti. Visā seminārā bijis tikai viens skolotājs latvietis un katrā klasē tikai viena latviešu valodas stunda nedēļā — nākamajiem skolotājiem Latvijā!

Zeme, kas palika uguns

Valža Vares glezna

Bet spaidi rada pretestību, un tas bija laiks, kad visā neierobežotajā Krievijas monarchijā brieda nemieri; tie izpaudās arī Baltijas skolotāju seminārā. 1905. gada pavasarī audzēkņi iesniedza direktoram savas prasības: Atļaut semināristiem apmeklēt latviešu teātŗa izrādes un koncertus; atļaut brīvi lasīt legālas krievu un latviešu avīzes, žurnālus un grāmatas; krievu valodas un literātūras programmās ietvert jaunākos krievu rakstniekus, piemēram, L. Tolstoju; dažas mācības grāmatas aizstāt ar labākām un plašākām; atļaut seminārā mācīties svešvalodas, piem., vācu; apmeklēt pilsētā draugus un pazīstamus.

Šīm nacionālajām un mērenajām prasībām sekoja aizrādījums, ka to neistenošanas gadījumā sāksies vispārējs semināristu streiks. Prasības parakstīja iniciātori, kas zināja, ka „Krievijā šī metode bija devusi panākumus" (60).

Streiks arī sākās, bet Latvijā pārkrievinātājā seminārā direktors to pieveica ar viltu: vienu pēc otra atsevišķās pārrunās viņš „pārliecināja" iniciātorus velti nenīkt skolas telpās, bet „braukt mājās un nogaidīt prasību rezultātus" (61). Viņš pat aizdeva dažiem ceļa naudu (10 rubļu), arī autoram.

Vēlāk, aizsūtījis direktoram aizņemto ceļa naudu, Bašēns-Bastjānis saņēma paziņojumu, ka viņš izslēgts no semināra bez tiesībām iestāties citās skolās. „— — — māte staigāja apkārt saraudātām acīm — — — viņas skatā slēpās neizteikts, kluss pārmetums, un tas man sāpēja vairāk par skaļu rājienu" (63).

Skolotāja tiesības viņš ieguva Pēterpils mācības apgabalā noliekot attiecīgus pārbaudījumus, ar ko iepriecināja arī noskumušo māti un tai pašā gadā sāka strādāt Skultes pagastskolā, kuras pārzinis Jirgens bija jau krietni gados, bet ar jauno darba biedru drīz labi sapraties. „Mūsu mierīgais kopējais skolas darbs neturpinājās ilgi. Sākusies Rīgā, revolūcijas straume drāzās pāri arī laukiem, drīz savā plūdumā ieraudama arī Jirgenu un mani" (76), atceras autors.

Skolotājs Jirgens Limbažos nejauši iekļuvis kādā revolūcionārā notikumā, kur bijuši revolūcionāri no Rīgas. Viņš atvedis arī ziņu, ka Limbažos būšot mītiņš ar Rīgas revolūcionāru piedalīšanos un lai tagad braucot jaunais skolotājs, varbūt sastapšot vēl savus draugus. Tā arī noticis. Limbažos viņš saticis savus semināra skolasbiedrus, Rīgas revolūcionārus, un visi kopā devušies uz izstādes laukumu, kur bijis jau liels ļaužu pulks. Draugi, nevērodami viņa iebildumus, neatlaidušies, kamēr viņu pierunājuši atklāt mītiņu un uzaicināt ievēlēt tā vadītāju. Par lielu pārsteigumu viņš dzirdējis saucienus, lai paliekot vien viņš pats, cita nemaz nevajagot. „Tā nu negribot iznāca, ka, dodamies uz mītiņu kā vienkāršs klausītājs, biju kļuvis tīri vai par centrālo personu. Jāatzīstas, ka jutos neērti, īpaši sākumā" (78).

Viņa draugi sākuši stāstīt par revolūciju, tās nozīmi, „izskaidroja kapitālisma un proletāriāta rašanos un sludināja šķiru cīņu" — — Runātāju dedzība tomēr neatsaucās klausītājos. Sapulces vadītājs

(Turpinājums 5. lpp.)

Rets koncerts

Apvienoto latviešu baptistu draudžu koŗu 22. gadskārtējais koncerts — dziesmu diena notika 25. aprīlī Yorkminster Park baptistu dievnamā Toronto. Mācītājs R. Ekšteins saka, ka šī tradicija jau pastāvējusi Latvijā, tā uzturēta arī bēgļu gaitās Vācijā un šajā kontinentā, Ņujorkā, uzsākta 1950. gadā.

Dziesmu diena notiek katru gadu citā vietā, citas draudzes centrā. Toronto 20 gadu laikā šās dienas ietvaros sarīkots jau trešais koncerts. Šogad piedalījās seši koŗi: Bostonas (dirič. Ernests Zupiņš), Bukskauntijas (Ernests Ķeris), Čikagas (Rūdolfs Kalnmalis), Filadelfijas (Viktors Baštiks), Klīvlendas (Zenta Vīķe) un Toronto (Arvīds Purvs). Bez koŗiem koncertā piedalījās arī 40 mūziķu simfoniskais orķestris (koncertmeistare Dorisa Bodruga, solistes Tabita Jaunzeme un Maiga Dežardēna, solistu ansamblis 12 dziedātāju sastāvā, ērģelnieces Elsija Lagsdona un Vija Grigale - Kluchertа, virsdiriģenti Viktors Baštiks un Arvīds Purvs.

Koŗa skaitliskais sastāvs — 120 dziedātāju, no kuŗiem 24 meitenes un divi jaunekļi jaunāki par 20 gadiem. Teicama parādība, ka vēl esot skolas gados var atlicināt laiku dziesmām. Paša pirmā draudzes dziesma varēja būt dzīvāk spēlēta un dziedāta. Sekojošo Oskara Šepska Gaviļu dziesmu korim diriģēja Viktors Baštiks. Šī dziesma savu gavilēšanas nosaukumu neattaisnoja, jūtu saviļņojumu, kas vajadzīgs lai pievērstu klausītāju uzmanību, neradīja, kaut precīzitāte izpildījumā bija laba. Tā reti atskaņota, bet liecina par autoru kā teicamu koŗa daudzbalsu efektu paziņēju.

Nākošo dziesmu Tik nabags biji, Jēzu, komponējis Eduards Baštiks, Viktora Baštika brālis, pēc profesijas ārsts, ilggadējs baptistu koŗu apvienības priekšnieks. Daudz darbojies ar baznīcas koŗiem gan Latvijā, gan svešumā, arī komponējis vairākas garīgas dziesmas. Šī kompozicija skanēja svinīgi, ar izteiksmes krāsainību piesātināta, kādēļ arī nodibināja kontaktu ar lielo auditoriju, radot kopēju garīga pārdzīvojuma gaisotni.

Trešo, Arvīda Purva koŗa dziesmu Ir brīnišķīgi brīži, diriģēja Viktors Baštiks. Pieņemot, ka viss garīgais ir konstants un eksistē radot impulsus, tad šajā gadījumā tos ar savu mūzikālo dzirdi ir labi tvēris komponists A. Purvs, tos izveidojot par savdabīgi, individuāli melodisku, tīkami harmonizētu mūziku. Jautājot V. Baštikam, ko viņš domā par atskaņoto dziesmu, atbilde bija, ka tā ir dziesmu pērle, kuŗu būtu ieteicams dziedāt vairāk, jo neprasa lielu baznīcas kori.

Tad sekoja divas daļas no Viktora Baštika kantātes Draudze, korim un ērģelēm ar autora paša tekstu un soprāna Tabitas Jaunzemes solo. Šī kantāte rakstīta baptistu draudžu 100 gadu atcerei. Tā ir klasiskas formas kantāte ar īpati ekspresīvu saturu, dibināta uz tematikas fragmentiem par latviešu tautas vēsturiski liktenīgiem notikumiem. Tā deva klausītājiem vēl vairāk nekā viņi uz koncertu iedami bija cerējuši.

Fr. Hendela 4. koncertu kā ērģeļu solo atskaņoja Vija Grigale - Klucherta ar gandrīz vai ritmiski precīzu, izteiksmīgu skaņu plūdumu, arī ātrās, techniski grūtās nošu skrejās. Katras mūzikas mūzikālais mērķis ir radīt kādu stāstu jūtu uztverei. Šā nodoma reālizēšanai ērģelniece apmierinoši pielietoja visus četrus manualus, kāju pedaļus un kāju reģistrus, kā arī daļēji toņu reģistrus. Tie šajā atskaņojumā būtu vairāk izmantojami. Sākuma atkārtojums beigās, it kā iespaida kāpināšanai, varēja izpalikt — izklausījās kā kaut kas būtu piemetināts. Visumā tas atstāja laba priekšnesuma iespaidu, jo neizplūda bezmērīgi monotonās skaņās, kā tas bieži gadas, bet „runāja", un tas ir tas, ko klausītājs no instrumentālista vai vokalista sagaida.

Pēc mācītāja R. Ekšteina uzrunas, koncerta otrā, nobeiguma daļā, piedalījās soliste Maiga Dežardēna. Korim pievienojās solo ansamblis: Marta Cakare, Tabita Jaunzeme, Sofija Klaupika (soprāni); Inta Augstroze, Marta Čukura un Vilma Landmane (alti); Andis Cers, Laimons Kalniņš un Kārlis Skuja (tenori); Torilds Barbins, Edgars Erdmanis un Valdis Ūsis (basi).

(Beigas 4. lpp.)

Modris Lorbergs

CERĪBU AKMENS

Nejautā,
nejautā man
cik gadsimtus dzīvojis esmu,
ticību iekalis aukstajā miesā,
ka paliktu —

Nejautā,
nejautā man,
cik kājas spērušas mani
un rokas važojušas;
cik mutes lādējušas
un acis nodevušas;
un nejautā,
kurš mani cerībām vīlis,
kurš nīdis, kurš pievīlis,
un arī nejautā,
cik reizes gadsimtu mijās
esmu vēlējies iegrimt,
pazust, un nebūt,
jo mana ticība
daudzreiz ir gremdēta
un šķīstīta asiņu straumēs . . .
Senlaikus pārlaidis esmu,
vēl pārlaikus gaidu —

Un redzi —
es biju, esmu, un palikšu,
jo gadsimtu skrejā
slepus sērst nākuši
šaubīgie cerību gūt
no manas ticības spīts —

Nejautā,
nejautā man,
Bet klusēdams klausies:
Tavs akmens,
Tavs cerību akmens
Tavu cilti un Tevi
nepievils!

(85. turpinājums)

Kamols pirkumu slavēja:

— Pareizi darīts! Celtne nav nekā vērta; tā ir īsts grausts. Galvenais — zeme. Tā pēc desmit gadiem būs desmitreiz dārgāka. Pagaidām jūs tajā varat audzēt kartupeļus — ja protat.

— Kartupeļus es tur neaudzēšu, bet citas saknes gan, — Pēteris atbildēja. — Manam tēvam bija lauku mājas.

Tā arī notika. Maksājumi par pirkumu daudz nepārsniedza īres maksu vecajā dzīvoklī, bet dārzu Pēteris vēl pirms sniega uzraka un nākošajā pavasarī sasēja visas nepieciešamās saknes un iedēstīja ogulājus. Dārza galā viņš iekārtoja lecektis. Noliktavā, kur tirgojās ar nojauktu māju daļām — logiem, durvīm, krāsnīm, pavardiem un citiem veciem priekšmetiem — Pēteris nopirka logus un sijas, un pavasarī viņam jau drīz pēc sniega nokušanas saauga salāti, redīsi un svaigi loki. Dārzs palīdzēja līdzsvarot ģimenes budžetu.

Līdztekus Pēteris saveda kārtībā arī veco, nolaisto dzīvojamo māju un pēc pāris gadiem tās galā uzcēla paprāvu istabu ar atsevišķu ieeju tieši no dārza. Šai telpā bija viņa darba galds, grāmatu plaukti un glabājās arī draudzes reģistri. Te notika arī valdes sēdes un Pēteris apmācīja iesvētāmos. Istabas vienu sienu aizņēma liels, dziļš dīvāns, ko Pēteris bija pircis Pestīšanas Armijas lietātu priekšmetu veikalā. Dīvāns bija Ilonas mīļākā uzturēšanās vieta — uz tā varēja guļavāt, vāļāties un lēkāt pēc sirds patikas; atsperes bija stipras, un dīvāna stāvs gatavots no cietiem, stingri kopā salaistiem kokiem. Ilonai bija vienaldzīgi, ka dīvāna pārvalks nebija vairs ne jauns, ne arī krāsas ziņā pieskaņots pārējām mēbelēm. Lielais dīvāns tēva istabā bija droša, silta pasaule par sevi.

Ritas pilngadības diena sākās ar neveiksmēm: vāciete, kas bija solījusies izcept torti, no rīta piezvanīja, ka saslimusi un solījumu nespēj pildīt. Maira nebija vēl lāgā nolikusi klausuli, kad tālrunis zvanīja pa otram lāgam — no slimnīcas ziņoja, ka iepriekšējā dienā ievestais latvietis nomiris.

Mirušais nebija kronvillietis, bet kāds jūrnieks, kas brauca uz Anglijas kuģa, saslimis un Kronvillē no kuģa aizgādāts slimnīcā. Slimnīcas darbinieki Līvānu zināja un tiklīdz noskaidrojās, ka ievestais jūrnieks nav anglis, bet latvietis, viena no kopējām slimajam apjautājās, vai tas pirms operācijas nevēlas satikt savu tautieti-mācītāju. Slimais piedāvājumu pateicīgi pieņēma, un Līvāns viņu apmeklēja. Jūrnieks neizskatījās pārāk slims, un Līvāns bija pārliecināts, ka tas drīz atlabs. Naktī bija sākusies asiņošana, un slimais nomiris.

Bija jādodas uz slimnīcu un iestādēm kārtot nomirušā apbedīšanu.

— Tieši šodien! — Rita bija nepatīkami pārsteigta. — Un Mārcis arī vēl nav atbraucis!

Kopš Mārcis bija iegādājies auto, zēna vērtība Ritas acīs bija strauji augusi. Pašu ģimenē, vismaz pagaidām, spēkratu nebija. Tēva un mātes ienākumi tikko sedza ikdienas izdevumus un viņas un Gunša studijas.

— Kam tev Mārcis pašreiz nepieciešams? — Līvāns jautāja.

—Ne viņš, bet viņa Ostens! — Ritas balss bija pikta.

— Ārkārtīgi viesmīlīgi! — Pēteris zobojās. — Ko tu ar viņa Ostenu darītu? Pašreiz nebūtu īstais laiks vizināties.

— Vizināties — my foot! Viņam vajag mūs izvadāt pa veikaliem, — tu nevari iedomāties, cik vēl daudz darāmā! Māte cerēja, ka tu varēsi aiziet uz pārtikas veikalu, bet tagad tu... Well never mind! Gan mēs tiksim galā.

Līvāns aizgāja, un Rita atgriezās virtuvē pie mātes. Brīdi viņas strādāja sarunādamās vienīgi par darāmo. Bija gaidāmi pavisam četrpadsmit ciemiņi, Ritas draugi un draudzenes, — un cienasta sagatavošana prasīja darbu. Vācietes atteikums slodzi palielināja.

Maira ņēma no cepeškrāsns pīrāgu pannu, kad Rita kā garāmejot jautāja:

— Ko tu teiktu, ja es drīzumā apprecētos?

Maira rūpīgi novietoja uz galda pannu ar zeltainajiem, smaržīgajiem pīrāgiem, paņēma vienu, pārlauza un vērīgi izpētīja, vai mīkla pareizi izcepusi. No pārlauztā pīrāga plūda viegla garaiņu strūkla.

— Mamm', vai tu nedzirdēji?

— Dzirdēju. Ko es teiktu, ja tu drīzumā apprecētos? — Maira atkārtoja jautājumu, kaŗodama par katru sekundi, lai varētu apdomāt atbildi, kam īstenībā jau sen vajadzēja būt gatavai. — Ko es par to teiktu? Vai tev jau kāds, kas par to nopietni runājis?

— Ir.

— Kuŗš? — Maira nejuta, ka kreisā delna pieskārusies liesmaini karstajai pannai; Rita satikās ar vairākiem jauniešiem, kas par meiteni bija izrādījuši interesi, un daži no tiem pavisam neatbilda Mairas priekšstatam par nākamo znotu. — Vai es viņu pazīstu?

— Jā. Tims.

Maira izbrīnā paskatījās meitā.

— Tims?!

Tims — īstā vārdā Antonijs Zvirgzds — bija Gunša klases biedrs medicīnas fakultātē. Viņam piemita lielākā daļa to īpašību, kas meitenes nesaistīja: viņš bija kautrīgs, atturīgs, nesportisks, sīka auguma un gandrīz vai kupri mugurā. Kādreiz, ar Pēteri par bērnu draugiem runājot, Maira bija teikusi: ja Tims dzīvē tiks uz piekšu, tad tikai sava krietnuma dēļ; personīgas pievilcības viņam nav.

— Kas tur ko brīnīties? — Rita apvainojās. — Par kino aktieri viņš negatavojas. Tu pati kādreiz teici, ka Tims jauks zēns.

— Tiesa, — Maira bija sevi apvaldījusi. — Es — brīnīties? Nē, meitiņ, es priecājos. Mans izsauciens tikai tādēļ, ka līdz šim nebija manāms, ka jūs abus saista kas vairāk. Bez tam — man jau tūlīt prātā ir arī praktiskā puse. Ja jūs drīzumā apprecaties — no kā jūs dzīvosit?

— No manas algas, kamēr Tims beigs studijas un sāks praksi. Es taču šogad beidzu, un darbs man apsolīts.

— Iekām Tims sāks praksi paies vēl vairāki gadi. Tu zini manus uzskatus par laulībām, kam nav droša pamata. Tas ir, materiāla pamata, — viņa papildināja.

— Jums arī nekāda materiāla pamata nebija, kad tu precējies otrreiz.

— Bet es par Pēteri zināju, ka pie viņa varu būt droša. Ir cilvēki, uz kuŗiem var paļauties, un Pēteris ir viens no tiem.

— Tims ir tāds pats. Bez tam es viņu mīlu. Tu tēvu nekad neesi mīlējusi.

— Rita!

— Vai tā nav? Tu, droši vien, mīlēji manu īsto tēvu, bet Pēteris tev vienmēr bija tikai cilvēks, uz ko var paļauties. Ja tu kādreiz... kādos saviļņojuma brīžos viņam esi teikusi, ka viņu mīli, tad tas tomēr tā nav.

(Turpinājums sekos)

Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas Ģimenes dienas sarīkojumā — Mazais korītis diriģ. V. Slaviešas un koklētāji K. Staško vadībā bija lielākā vienība, kas veica priekšnesumu programmu.
Foto: J. Ligers

Ģimenes diena sestdienas skolā

Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas ģimenes dienas sarīkojums 2. maijā Kolumba zālē, bez vairāk kā 300 skolas audzēkņiem bija pulcinājis tikpat daudz vecāku un viesu. Skolēni bija tērpušies novadu tautas tērpos. Sarīkojumu ar svētbrīdi ievadīja archibīskaps A. Lūsis, par pamatu ņemdams vārdus: Godā savu tēvu un māti... Ģimene ir tā vieta, kur bērns izaug par īstu cilvēku. Mīlestību un draudzību, ko vecāki parādījuši, bērni nekad neaizmirst.

Skolas pārzine A. Martinsone savā uzrunā Ģimenes dienu salīdzināja ar saules dienu. Annas Brigaderes tēlotās bērnības atmiņās Annelei bērnībā ir prieks, ko sajūt vērojot zilās debesis un puķes. Annelei liekas, ka viņai ir vislabākais tēvs un visskaistākā māte. Vecs ir tikai tas, kuŗam sirds ir kā pipars — cieta un rūgta, bet kam saule ir sirdī un kas sajūt prieku, tas nekad nav vecs, sacījusi Zenta Mauriņa. Skolas pārzines novēlējums bija, lai mūsu bērni paliktu gaiši un skaidri un nepazustu tiem ideāliem, kuŗiem mēs augām. Mūsu ģimene ir daudz lielāka un plašāka nekā šeit. Tā ir tālu pie Daugavas — dzimtenē, tāpat Austrālijā, Vācijā, Zviedrijā un visur, kur dzīvo latvieši.

Skolēniem nodziedot Mīļā māmiņ, ar šo dziesmu, visi bērni steidzās apsveikt savus vecākus ar sārtu rozes ziedu. Priekšnesumu daļā skolēnu korītis nodziedāja sešas tautas dziesmas diriģentes V. Slaviešas vadībā. Skolēni uzstājās ar tautas dejām, ko bija sagatavojuši skolotāji Atis Ozoliņš, Māra Pētersone, Judīte Vāgnere un Andris Šmits, pēdējam uz akordeona spēlējot arī pavadījumus. TLB sestdienas skolas koklētāji K. Staško vadībā sniedza tautas dziesmu atskaņojumus. Programmas turpinājumā bija deklamācijas un īsi uzvedumi. Speciālās klases audzēkņi, kas ir jaukto laulību bērni, deklamēja tautas dziesmas par tēvu un māti, kas ir sevišķs sasniegums, jo viņu ģimenes valoda nav latviešu. Par programmu šogad bija atbildīga skolotāja J. Vāgnere.

Nobeigumā 2. klases skolnieces nodeklamēja Sveicienu dzimtenei, visiem kopīgi nodziedot Daugav' abas malas. Pēc priekšnesumiem skolēni audzinātāju vadībā gāja rotaļās un dejoja tautas dejas. Vecāku padome bija rūpējusies par cienasta galdu. Jau otru gadu mākslinieks O. Grebže bija dāvinājis skolai gleznu, ko laimēja Anna Baranova, nesen veļiem piepulcētās Veras Staško māte. Sarīkojuma laikā apmeklētāji varēja iegādāties TLB sestdienas skolas izdevuma Auseklītis 6. numuru, kuŗu bija sakārtojusi skolotāja B. Kūla.

Vakars skolai deva 350 dolaru tīra atlikuma.

V. S.

PIEŅEMTS 18. NOVEMBRA BUDŽETS

Latviešu namā Toronto 4. maija sēdē pulcējās šāgada 18. novembra valstssvētku atceres rīcības komiteja, kas bija izraudzīta 2 gadu amata pienākumiem jau iepriekšējā gadā un izkārtoja pērngada 18. novembra valstssvētku atceres sarīkojumus. Rīcības komitejas sēdē piedalījās tās priekšsēdis A. Rāviņš, kas vadīja arī sēdi, vicepriekšsēži R. Roze un I. Alksnis, sekretārs O. Kļavenieks ar kasieri J. Skrastiņu, locekļi Austra Martinsone, Inta Kalniņa, Biruta Senkēviča, A. Budrevics un V. Miklaševics.

Valstssvētku akts, kā jau ziņots, notiks 20. novembrī Itona auditorijā. Tā sākums paredzēts plkst. 7 vakarā. Kā galvenais svētku akta runas teicējs aicināts ALAs valdes priekšsēdis U. Grava no Ņujorkas, kas ielūgumu pieņēmis. Sēdē izraisījās pārrunas par savā laikā Intas Kalniņas ierosinājumu apsvērt 18. novembra sarīkojuma ietvaros arī svētku balli. Tuvāk analizējot ierosinājumu, atzina, ka tas radītu īpašu uzdevumu, t. i. meklēt šāda veida sarīkojumam īpašas telpas, balle mazinātu arī svinīgā valstssvētku akta nozīmi un neradītu sevišķu atsaucību arī tā iemesla dēļ, ka Toronto latviešu sarīkojumos jau tā ir pietiekami daudz deju vakaru.

Pārrunājot sarīkojuma programmu, O. Kļavenieks ierosināja veltīt lielāku vērību programmas izpildītāju izvēlei, jo savā laikā par to nācies dzirdēt arī pamatotu kritiku. J. Skrastiņš ieskatīja, ka tādā gadījumā ir jādomā arī par lielākiem ienākumiem. Pēc vispusīgām pārrunām atzina A. Budrēvica ierosinājumu, ka nākamā sarīkojumā ņemama $2 ieejas maksa, protams, bērniem līdz 16 gadiem ieeja brīva, bet studentiem un ģimnazistiem jāmaksā puscena. Priekšnesumu izpildījumam aicinās kādu no mūsu dziesmu vienībām un solistus, atkarā no viņu iespējām piedalīties šai sarīkojumā. Svētku sarīkojuma budžetu paredzēja $1500 apmērā, kuŗa galvenais izdevumu objekts ir svētku zāles īre (apm. $500).

A. Budrevica ierosmē atzina par lietderīgu pasākumu apsvērt svētku programmas izdošanu grāmatas veidā ar īpašiem rakstiem par mūsu valstssvētku nozīmi u. t. t. To varētu izplatīt arī citos latviešu centros. R. Roze ziņoja, ka 1972. g. valstssvētku akts notiks 18. novembrī, bet 1973. gadā — 17. novembrī.

O. K.

Toronto ziņas

● Tradicionālā DV Toronto nodaļas Maija balle, kas šogad notika tieši 1. maijā DV namā, pulcināja ap 130 priecīgu ballenieku. Tā iezīmējās ne tikai ar „Maija karalienes" vēlēšanām, bet galvenokārt ar to, ka pirmo reizi nodaļas sarīkojumā uzstājās nesen pie nodaļas noorganizētā tautas deju kopa Daugaviņa ar dejotājiem Anitu Kalniņu, Anitu Plūdoni, Veltu Ezernieci, Ilzi Malcenieci, Dainu Liepu, Silviju Plīsi, Ritu Gribustu, Birutu Silarāju, A. Rozīti, E. Bērziņu, G. Bērziņu, A. Hausmani, A. Grantu, M. Mežuli, R. Martinsonu un D. Ķivlenieku Edv. Kalviņa akordeona mūzikas pavadījumā. Jauniešu priecīgās sejas un raitais solis deju ritmā priecināja skatītājus, kuŗu vidū bija arī labs skaits jauniešu — dejotāju draugu, kas liecināja, cik liela nozīme latviešu jauniešu kopā pulcināšanā būs arī šai jauniešu vienībai — Daugaviņai. Tās organizēšanai un veidošanai īpaši nopelni piekrīt, kā paši dejotāji saka, Daugaviņas „krustmātei" Annai Briedei, kas pati bijusi nenogurstoša dejotāja. Par šāvakara sniegumu dejotāji saņēma bagātīgus aplausus un īpašu vanadžu kopas pateicību, priekšniecei Rasmai Zamlovskai pasniedzot Daugaviņai aploksni ar $100, ko galvenokārt bija devusi balles loterija, kuŗa arī šim nolūkam bija domāta. Galveno laimestu — svečturi bija dāvinājis nodaļas valdes loceklis V. Plūdons. Apmeklētājus vēl iepriecināja mūzikālais ansamblis Trubadūri, kas 8 dalībnieku sastāvā ar vadītāju K. Staško deva Maija ballei pavasarīgu noskaņu. „Maija karalienes" vēlēšanās piedalījās 10 kandidātes, no kuŗu vidus ievēlēja Olgu Lapkovsku, bet par „galma dāmām" Irenu Miloserdovu un Ilzi Malcenieci. Jauno karalieni kronēja iepriekšējā gada karaliene Rudīte Innuse - Gulbe, bet karalienes lenti aplika DV Toronto nodaļas valdes priekšsēdis I. Zamlovskis. Ziedus izraudzītām daiļavām pasniedza sarīkojuma vadītājs E. Jurševskis ar V. Plūdoni. Spēlēja H. Arro mūzikas kapella.

● Ģimenes dienas dievkalpojumi 9. maijā notiks visās latviešu draudzēs. Sv. Jāņa draudzē dievkalpojums sāksies plkst. 11 rītā, Sv. Andreja — plkst. 10 rītā, bet Austrumu draudzē plkst. 2 pēcpusdienā. Latviešu katoļu draudze savam dievkalpojumam pulcēsies plkst. 12.40 lietuviešu baznīcā. Toronto latviešu baptistu draudzes Ģimenes dienas dievkalpojums notiks plkst. 4 pēcpusdienā draudzes dievnamā (Walmer Rd.). Dziedās koris A. Purva vadībā. Mācītāja R. Eksteina svētruna par tematu: Altāris — dzīves centrā.

● Austrumu draudzes lauku īpašumā Tālava 30. maijā pl. 11 rītā ar svētbrīdi un laicīgo aktu draudzes mājā atzīmēs tā 10 gadu pastāvēšanu. Tālavas pārvaldes priekšnieks A. Amoliņš ar dzīvesbiedri 30. aprīlī izbrauca Zviedrijas apmeklējumā, kur dzīvojuši pirms pārcelšanās uz Kanadu. Savā 3 nedēļu ilgajā ceļojumā viņi apmeklēs arī Vāciju un Franciju.

● Sv. Jāņa draudzē 16. maijā plkst. 11 rītā notiks 42 jauniešu — 23 zēnu un 19 meiteņu — iesvētes dievkalpojums.

● Mācītājs A. Čops kristījis Moņu - Ingu Pavelsoni, Arņa un Aijas meitiņu. Salaulāti — Allans Galbergs ar Ingrīdu - Ināru Seveli. Līgavainis ir dānis un beidzis zobārstniecības fakultāti, līgava gatavojas beigt zobārstniecības studijas.

● Mūsu laikraksta redakcijas līdzstrādniekam redaktoram Rūdolfam Norītim atceļā no Montrealas uz Toronto, netālu no Kingstonas, 2. maijā noticis negadījums, kad uz lielceļa mašīnas priekšā pēkšņi izlēcis staltradzis briedis. Triecienā automašīnai sabojāts dzesinātājs, bet briedis uz vietas nogalināts. R. Norītis pēc šī „mednieka piedzīvojuma" bija spiests atgriezties uz Toronto autobusā, bet sabojāto mašīnu atstāt Kingstonā izlabošanā.

● Sakarā ar Kanadas ministru prezidenta Trudo braucienu uz Maskavu maija vidū, vietējie ukraiņu studenti 9. maijā plkst. 3 vakarā pie pilsētas valdes nama rīko sanāksmi, kuŗā pieņems rezolūciju ar lūgumu ministru prezidentam ierosināt Pad. savienībā apcietināto intellektuāļu atbrīvošanu.

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA
Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.
tel. 924-2775
maksā
5¾% PAR NOGULDĪJUMIEM
6½% PAR ILGTERMIŅA NOGULDĪJUMIEM
Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.
REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 VAI $5000.00.
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā, sestdienās no pl. 9 — 1 pēcp.

KANADA

KIČENERA

● Kičeneras-Voterlū nodaļa 22. maijā plkst. 7. vakarā rīko vīru koŗa Viesturs koncertu, kā arī tradicionālo ceriņu balli Ungāru kluba telpās, 3 jūdzes ziemeļos no Hespeller (pie W-W. lidlauka). Spēlēs E. Zakuļa deju kapella. Vakariņās ar „pilnu bufeti" pasniegs arī Kičeneras desas. Jauniešiem līdz 18 g. ieeja brīva.

ŠELBURNA

● Druvas DV nodaļa un Lauksaimniecības biedrība rīko 8. maijā plkst. 7.30 vakarā Shelburn Community zālē Kurzemes cietokšņa atceres vakaru. Runās DV Kanadas valdes ārējās informācijas daļas vadītājs O. Ieviņš. Priekšnesumu daļā piedalīsies Dziesminieki M. Pavasara vadībā. Bērniem ieeja brīva, pārējiem 3 dol., vakariņas ieskaitot.

O. K.

Latvijai mūžam būt!

Pulcēsimies

KOPĀ AR DAUGAVAS VANAGU ORGANIZĀCIJAS BIEDRIEM 2. GLOBĀLAJĀS DIENĀS NO 26. JŪNIJA LĪDZ 4. JŪLIJAM TORONTO!

JAUNATNES SASAUKŠANĀS DZIESMĀ, DZEJĀ UN DEJĀ
PIEKTDIEN, 2. jūlijā plkst. 20.00
Royal York viesnīcas plašajā Concert Hall zālē
IEEJAS MAKSA $2.50, pāri 35 gadiem $1.- piemaksa.

Kam atmiņā vēl pagājušā gada Dziesmu svētku Tautas deju lieluzvedums, noteikti atcerēsies šī sarīkojuma lielisko vadītāju — solisti Daci KĀRKLIŅU. Šogad viņas lietpratīgā vadībā risināsies DV Globālo dienu ietvaros rīkotā JAUNATNES SASAUKŠANĀS DZIESMĀ, DZEJĀ UN DEJĀ.

Programmā piedalīsies apvienotais jaunatnes koris ar dziedātājiem no Hamiltonas, Toronto, Montrealas, Kolorādo, Milvokiem, Sv. Katrīnām u. c., un meiteņu kopkoris kokļu ansambļa pavadījumā, K. Staško vadībā. Meiteņu sekstets „ROTA" no Hamiltonas atkal no jauna klausītājus apburs ne tikai ar pašu dziedātāju daiļumu, bet arī ar vienreizēji skaisto, precīzo dziedājumu un jaunām dziesmām. Lielo jauno dziedātāju pulku vadīs diriģente Alma Skudra-Kārkliņa.

Zigurda Miezīša vadītā Toronto latviešu biedrības deju kopa „Dīždancis" draudzīgā solī dejos ar pašu izaudzēto jauno deju kopu „Daugaviņa" Edvīna Kalviņa vadībā.

No iepriekšējās uzskaites redzams, ka nacionāli kultūrālais devums būs liels un bagāts. Taču, ne tikai ikdienā, arī svētkos jāiet līdzi laika garam, tāpēc arī dzirdēsim dziedātājus - ģitaristus skandinām populārās dziesmas un kuplejas. Šoreiz abi būs „ārzemju imports" no ASV.

Valdas Avikas samtainais soprāns un dziedāšana „no sirds uz sirdi" ne vienu reizi vien izsaukusi asaras klausītājos. Ja Valdu torontieši būs jau varbūt dzirdējuši, tad otrs dziedātājs Kanadā dziedās pirmo reizi. Tas ir tenors Arnis AKSELIS no Demoinas. Viņš ne tikai dziedājis un dzied jauktā korī, vīru kvartetā, dubultkvartetā un solo, bet arī piedalījies 3 dziesmu svētkos. Kā viņš pats izteicās: „Esmu dziedājis un mācījies jaunas dziesmas no tautiešiem San Francisko, Hanoverā, Minchenē, Parīzē, Toronto, Klīvlendā, Indianapolē, Garezerā, Sioux (Šū) Falls un citur."

Hamiltonas un Toronto jaunie aktieŗi nolēmuši klausītājus izsmīdināt ar īsuzvedumiem, vai, kā mākslinieki tos dēvē, ar „skečiem".

Ja programmas norisē ar vienu dolaru piemaksu varēs līdzi priecāties arī tādi, kam tikai „sirdī vēl jaunība", tad balle, kas sekos DV namā, ieeja būs TIKAI JAUNIEŠIEM ar *to pašu ieejas biļeti*.

KOPBILETE (ierobežotā skaitā) visiem augšējiem sarīkojumiem Kanadā un ASV dzīvojošajiem $20.-, jauniešiem līdz 18 gadiem $16.00, ārpus Kanadas un ASV dzīvojošiem $8.00.

Ieejas kartes atsevišķiem sarīkojumiem pasūtināmas, rakstot Edmundam Pulciņam, 18 Parkside Dr., Hamilton 16, Ont. Canada, tālrunis 522-6103 (code 416). Čeki un naudas pārvedumi izrakstāmi uz Latvian Relief Society vārda.

Istabas rezervējamas Royal York viesnīcā:

Guļamistaba vienai personai — $19.00, divām personām $24.00. Guļamistaba ar dzīvojamo (parlour) $23.00, divām personām $28.00. Kopistaba līdz 7 personām $24.00, līdz 10 personām $27.00 plūs $5.00 par katru gultu. Bērniem līdz 21 gadam, apmetoties ar vienu vai abiem vecākiem, par istabu nav jāmaksā, pārguļot ievietotās papildgultās. Istabas pieprasāmas M. Jonānei, 271 Rusholme Rd., Toronto 4, Ont. Canada. Tālr. 536-5235 (Code 416).

RETS KONCERTS

(Pārnesums no 3. lpp.)

Simfoniskais orķestris 40 instrumentu sastāvā un V. Grigali - Kluchertu pie ērģelēm, virsdiriģenta A. Purva vadībā sniedza svētku uvertīru (O, Nicolai) par korāli Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils un F. Mendelsona kantāti Lauda Sion op. 73. Tās tekstu latviešu valodā tulkojusi Otilija Baštika. Diriģents panāca labi līdzsvarotu kopskaņu liedējumu nevien formas un mūzikālo līniju skaidrā atklāsmē, bet vēl jo vairāk individuālā pieejā šo abu darbu interpretācijā. Protams, šāds iznākums nav uzskatāms kā vienīgi diriģenta profesionālās mākslas panākums, bet gan visu dalībnieku kopējais nopelns.

Solistu Tabitas Jaunzemes un Maigas Dežardēnas uzdevums lielajā un plašajā baznīcā nebija viegls, bet viņas to veica pārliecinoši, stingri turoties pie fortissimo, kas arī bija vajadzīgs, lai turētos virs orķestra un koŗa skaņu plūsmas. Savā vietā bija arī koncerta pirmās daļas ērģelniece Elsija Lagsdone. Labu vokālās mākslas pamatu uzrādīja solistu ansamblis ar laikmetīgas skolas balsu treniņa veidu. Latvijas konservatorijā un tās ietekmē vokālistiem, lai būtu labs solists, tika aizliegts piedalīties koros. Turpretim šajā kontinentā konservātorijas tieši paskubina piedalīties koros, lai izveidotos labs solists, ko ansamblis arī pierādīja, dziedot ar labi izveidotu skaistu toni visas augšas, kā soprānos, tā tenoros, bet ar savu izkopto balss materiālu visas apakšas viegli paņēma basi.

Pēc mācītāja svētīšanas vārdiem draudzes dziesmu Lai Dievu visi teic, virsdiriģents A. Purvs, piedaloties korim, orķestrim un ērģelēm, diriģēja pavērsies pret auditoriju. Kaut arī šī draudzes dziesma nebija domāta kā koncerta daļa, tā tomēr kāpināja iespaidu ar savas garīgās atmosfairas lielumu. Ērģeļu pēcspēle (Toccata un Fuga D-minorā) iederējās kā svinīgs nobeigums, skanot reizēm stāstoši un vietām dārdoši.

A. Grigals

Kanadas DV valde 1971. gadā, no kreisās: T. Krūka, B. Šmita-Kalēja, T. Zandersons, E. Krūka, M. Jonāne, A. Broka, E. Jaunzars un A. Selga; stāv no kreisās: V. N. Brasliņš, A. Čivželis, J. Rubenis, Dz. Melbārdis, R. Britāls, R. Norītis, A. Kvēps, J. Gailītis un K. Bencons. Iztrūkst: O. Ieviņš, V. Grāvelis un E. Robežgruntnieks, abi pēdējie no Kanadas DV goda tiesas.
Foto: J. Gailītis

Sidrabene atklāj vasaras sezonu

Toronto Sv. Andreja draudzes lauku īpašuma Sidrabene pārvaldē šajā sezonā darbosies: priekšnieks P. Plīsis, viņa vietnieks A. Kalniņš, sekretārs un preses referents O. Liepa, kasieris J. Kauliņš, būvdarbu vadītājs A. Jēkabsons, mašīnu pārzinis V. Gulbis, sporta laukuma pārzinātājs J. Ozoliņš, baznīcas, tās apkārtnes,

Sidrabeniešu ārkārtas sapulcē ievēlētā komisija jau pabeigusi ar draudzes padomi slēdzamā līgumprojekta izstrādāšanu. Projekts, cik paredzams, tiks vēl apspriests draudzes padomes nozīmētās komisijas un sidrabeniešu ievēlētās komisijas kopsēdē.

Šajā sezonā kā lielākais darbs iecerēts piemērotu, sanitāriem noteikumiem atbilstošu publisko labierīcību būve; par projekta īstenošanu vēl lems draudzes padomes un Sidrabenes pārvaldes kopējā sanāksmē, jo iecerētais projekts prasa lielākus naudas līdzekļus.

Sākot ar 8. maiju, pie iebraucamiem vārtiem Sidrabenē sāksies auto nodevu iekasēšana.

Pirmā pavasara uzpošanas darbu talka sākās 24. aprīlī, galvenokārt izcērtot nokaltušos kokus, tos sazāģējot un novācot.

—s

ka arī peldētavas apkārtnes izdaļošanas plānotājs K. Zariņš. Sauso koku ciršanas darbus vadīs G. Luris, peldētavu pārzinātāji būs M. Blūms un P. Plīsis, kamēr sevišķus uzdevumus veiks B. Upāns. Kafejnīcu arī šovasar vadīs A. Maksiņa.

Jāņu sarīkojums Sidrabenē būs 26. jūnijā ar Jāņu vakara Slātavā uzvedumu, kuŗu pēc brāļu Kaudzīšu stāsta Mērnieku laiki sakārtojis Edv. Freimūts. Režisors arī šogad būs Hugo Miķelsons. Uzvedumā piedalīsies visi līdzšinējie pazīstamie dziedoņi un aktieŗi.

ASV VANADŽU SALIDOJUMS ČIKAGĀ

Salidojuma dalībnieces, pirmā rindā no kreisās (krēslos): L. Ozoliņa, A. Aruma (Čikaga), A. Peniķe (Milvoki), V. Hermane (Čikaga), E. Smita (Čikagas vanadžu kopas priekšniece), T. Krūka (DVM vanadžu nodaļas redaktrise), A. Tidemane (ASV vanadžu priekšniece), M. Jonāne (Kanadas vanadžu priekšniece), T. Jaunzeme (Ņudžersija), L. Štrausa, O. Ozoliņa, E. Stikāne un A. Rudzīte (Čikaga).

Čikagas vanadžu dudultkvarteta koncerts

Čikagas DV apvienības divdesmit gadu atceres sarīkojums beidzās ar vanadžu dubultkvarteta koncertu. Vanadžu dziesmotā vienība dibināta 1962. gadā, vanadzes Adeles Ārumas ierosmē. Par tās mūzikālo vadītāju aicināja diriģentu Teodoru Ozoliņu. Dubultkvarteta pirmā uzstāšanās notika tā paša gada apvienības Ziemsvētku eglītes sarīkojumā. Astoņos gados dubultkvartets T. Ozoliņa dziesmu iestudējumos A. Ārumas vadībā apguvis ievērojamu dziedāšanas praksi. Tā izpaudās patstāvīgos koncertos Čikagā un ārpus tās — Milvokos, Kalamazū, Demoinā, Elkartā, Lansingā, Aurorā u. c.

Globālajās DV dienās Čikagā 1966. g. dubultkvartets bija ierosinātājs sieviešu kopkorim atklāšanas koncertā. Dubultkvartets piedalījies dziesmu svētkos ASV, Kanadā un dziesmu dienās Gaŗezerā. Kā rosīgākai dziedātāju vienībai Klīvlendas dziesmu svētkos 1968. gadā tam piešķīra godalgu — Valentīna Bērzkalna Latviešu dziesmu svētku vēstures grāmatas.

Kultūras dienās, vērtējot dubultkvarteta sasniegumus kultūras laukā, DV ASV zemes valde piešķīra tam goda rakstu (1966. g.)

Dziedātājām un mūzikālās daļas vadītājam T. Ozoliņam visus šos darba gadus nekas nav bijis par grūtu — ne lielie attālumi, braucot uz mēģinājumiem, ne tālie braucieni uz koncertiem. Darba prieku un tā sasniegumus dubultkvartets apliecināja arī šajā koncertā.

Programmai izvēlētās dziesmas harmoniskā un ritmiskā apdarē dziedātājām uzstāda augstas prasības. T. Ozoliņa prasme iestudējumos un A. Ārumas dziesmu novadīšana godam veica savus uzdevumus.

Kā pirmo koncertā noklausījāmies E. Melngaiļa sabalsoto tautmelodiju Kumeliņa galvu glaudu. Tembrāli labi saliedētās balsis dziedājumā saskanīgas klusinātos un spēcīgos toņos. Atskaņojums gaumīgi niansēts un iejūsmoja klausītājus.

V. Delles - Grāvītes Kaŗa dainās ievadā saistoši izcēlās altu zemie toņi un soprānu skanīgums finālā.

Ritmiski viegli aizšalca A. Žilinska Vai, dieviņi, sniedziņš nāk. Tajā vadmotīvu skaisti apvij pavadošo balsu rotaļīgie piedziedājumi. Aizrautīgais dziedājums guva dzīvu klausītāju atsaucību.

Braši izskanēja V. Bērzkalna Labs ar labu sasatika. Šo dziesmu atskaņojumiem un atkārtojumiem piedevām dzirdējām Imanta Saksa Pie Staburaga saule riet, pārkārtota sieviešu balsīm. Vijīgā melodija un dziedātāju sirsnība silti aizkustināja.

J. Kalniņa Kur tu ņemi, bālēliņi un V. Kaminska Šovasaru es nēsāju, Čikagas dubultkvartetam talkā nāca Kalamazū vanadžu dubultkvartets. Apvienotos ansambļus J. Kalniņa dziesmā vadīja diriģents Jānis Zuika. Reti dzirdēto tautmelodiju komponists ietvēris diezgan sarežģītās harmonijās un balsu gājienos. Vadmotīvu pirmos divos pantos dzied soprāni altu pavadījumā. Tālāk melodiju pārņem alti un soprāni pavada. Kustīga un kolorēta ir pirmo soprānu partija, kas prasa plašus balss līdzekļus. Abu vienību dziedātājas J. Zuikas uzmanīgā vadībā veica spīdoši. J. Kaminska Es nēsāju šovasar, diriģēja T. Ozoliņš. Balsu gājienos arī tā diezgan sarežģīta. Diriģenta prasme labi izcēla vadošo melodiju, balstot to uz piemēroti klusinātā pavadošo balsu fona. Atskaņojums ritēja pacilāti un klausītāji jūsmīgi uzgavilēja.

Diriģentus un dziedātājas sumināja ar rožu ziediem.

Ar patriotisku dzeju skandējumiem koncertu kuplināja Valentīna Hermane, nolasot savu veltījumu un Vera Dāboliņa ar dzejoli Gurdumā. Dzīvā satura iztēle bija visai iespaidīga un guva klausītāju nedalītu atsaucību."

Eduards Ramats

Biruta Senkēviča

Stipra ģimene - tautas stipruma ķīla

Tik mātes klēpim
nemirstība dota,
Tā dzīvību kā lāpu
tālāk nes.
Kārlis Skalbe

Ik pavasaris nāk ar savu silto elpu, gaismu un ziedu krāšņumu, lai mūžības likumu noteiktā secībā dzīvība dabā neiznīktu. Rozes krāšņumam un brīnišķīgajai smaržai ir mūžības nozīme; tāpat lakstīgalas pogojums dzimtenes ievājā ir šīs likumības vadīts, lai tās dziesma skanētu ik pavasari.

Tāpat kā rozei, lakstīgalai un visai dzīvajai radībai zemes virsū, arī cilvēkam Radītājs uzlicis dzīvības turpināšanas pienākumu, ko kultūrālajā pasaulē veic ģimene — ikvienas tautas lielā ķermeņa vismazākā šūniņa, kas zināmam laikam pienākot, pati iznīkst, atstājot savā vietā jaunas šūnas, lai nacionālais ķermenis — tauta dzīvotu. Tādēļ valsts un reliģija sarga ģimenes svētumu.

Ģimene ir arī tautas tradiciju sargātāja un pārneseja no paaudzes paaudzē. Tautas, kuŗās ģimenes saites un tradicijas spēcīgas, saglabā savu kultūru cauri paaudzēm. Tādēļ mātei un tēvam Radītājs licis iemācīt bērniem savu valodu, tradicijas, nodot viņiem senču garīgo mantojumu un ievadīt tautas dzīvē vērtīgu jauno audzi. Īpaši tagad to uzsvērt un izvērtēt ir sevišķi nepieciešami, jo daudzas mūsu ģimenes un arī jaunatnes organizācijas svešumā sākušas piemirst tām Dieva uzticētos pienākumus pret mūsu likteņa piemeklēto tautu. Arvien dziļāk mūsu dvēselē iespiežas sāpe, kad jādzird, ka latviešu jaunatne savā vidū runā svešā valodā, kad daudzas mūsu izglītotās jaunavas un jaunekļi aiziet svešās tautās, ko mātes un tēvi, ja labi gribētu un jau no šūpuļa valodu iemācot un latviešu skolās un organizācijās sūtot, varētu arī aizkavēt.

Lai piedod tie vecāki, kas visiem spēkiem centušies savus bērnus par latviešiem audzināt, bet tas nav izdevies. Tā pirms dažiem gadiem man gadījās būt kāzu svinībās, kur baznīcā latviešu vecāku dēls veda pie altāŗa sveštautieti. Tēvs ar māti nevis priecājās, bet abi raudāja. Sirds sažņaudzās līdz ar šiem vecākiem, un vienmēr nopūta izlaužas, kad laikrakstos skatāmi attēli no jauktām laulībām.

Vēl nesen sarunājos ar tēvu, kas jau gaidīja pēdējo vedēju, bet nu ir saviem senčiem piepulcināts. Viņa dvēsele bija sāpīgas smeldzes pilna par savu dēlu un mūsu tautas ātro asimilēšanos.

„Es tā cerēju vēl dzimto zemi redzēt, bet nu jau mani spēki galā. Visu mūžu esmu strādājis ar pārcilvēcīgiem spēkiem, audzinājis un skolojis dēlu, kas apprecēsies un turpinās manu dzimtu, īstenos manas ieceres, bet nekā! Dēls apprecēja sveštautieti. Viņu bērns runā tikai angliski Manu vārdu viņš nes, bet pats un viņa ģimene mūsu tautai būs zudusi."

Simtiem tādu latviešu tēvu un māšu acis neapmierinātas uz mūžu aizveŗas ar jautājumu: Kādēļ mans dēls vai meita apprecēja sveštautieti un aizgāja no savas tautas? Daudziem jauniešiem trūkst arī patriotiskais stiprums, kāds ir jūdu tautai, kas cīnās par saviem tautiešiem un tautas godu vērtē augstāk par visu citu. Kur paliek mūsu vecie gudrības vārdi?

„Tēvu tēvi laipas meta, bērnu bērni laipojās." — Diemžēl, bērnu bērni vairs nemīl staigāt iemīto taciņu. Dažkārt bērni vecāku mīlestību un uzupurēšanos atskārst tikai tad, kad nav vairs viņu gudrā padomiņa. Tādēļ sveicināsim savus vecākus Ģimenes dienā, darīsim labāko, lai viņiem būtu prieks. Jaunās audzes gods un panākumi ir arī vecākās paaudzes gods un lepnums.

Ceļā uz ciešāku sadarbību

Pēc divu gadu klusuma perioda Baltiešu savienības iniciātors A. Osis bija aicinājis uz apspriedi Edmontonā baltiešus, kuŗi ieinteresēti Baltiešu savienības (The Baltic Society) darbības atjaunošanā. No lietuviešu puses šai sanāksmē piedalījās A. Dudaravičius, L. Kantautas un G. Karosas, igauņus pārstāvēja A. Pīlts, latviešus A. Osis, I. Ose, A. Štāls un Dz. Štāla.

A. Osis paskaidroja, ka laikā ap 1967. gadu, kad Baltiešu savienība bija ļoti aktīva, tā nebija reģistrēta organizācija, bez statūtiem un bez vēlētas valdes. Tagad statūti Albertas provincē ir apstiprināti. Rosme, kāda izpaudās Baltiešu korī, Kanadas 100 gadu jubilejas sarīkojumā, korim darbojoties vēl pēc tam un piedaloties arī Latvijas valstssvētku programmā, norāda, ka Edmontonā un apkārtnē ir diezgan baltiešu, kas arī tagad labprāt darbotos Baltiešu savienībā.

Savienības priekšsēdis turpmāk izraugāms rotācijas kārtībā no katras tautības, katrai dodot vismaz trīs valdes locekļus. Tā kā savienība ir provinces mēroga organizācija, tad viens latviešu pārstāvis izraudzīts no otras lielākās Albertas provinces pilsētas — Kalgarijas. Baltiešu savienību nav domāts veidot kā „jumta" organizāciju ar jau pastāvošo organizāciju tiešu atbalstu. Katrs Baltijas tautu piederīgais, kas atzīst, ka Baltiešu savienībā ir reprezentējama Baltijas valstu ģeografiski politisko apsvērumu dēļ, aicināts iestāties šai organizācijā. Darbības lauks ir reprezentēšanās šai ārienī, kopīgu interešu sarīkojumi, kā aizvesto baltiešu piemiņas sarīkojumi un tml.

Spilgts piemērs baltiešu sadarbības nepieciešamībai ir lietuviešu tēva un dēla Brazinskas liktenis. To aizstāvēšanai par 10.000 dol. saligts viens no iespaidīgākiem turku advokātiem. Tajā laikā, kad Turcija nelaida padomju kuģus caur Dardaneļiem, lieta varbūt būtu ātri izšķirta. Tagad vajadzīga arī tautas balss — telegrammas un vēstules Turcijas valsts valdībai ieinteresēšanai par labu šo lietuviešu brīvībai. „Šoreiz tie ir divi lietuvieši, nākamreiz tie var būt latvieši vai igauņi," aizrādīja A. Dudaravičius.

Šai pašā reizē A. Dudravičius, kas neatlaidīgi cer, ka četrus gadus atpakaļ pasūtinātais „Baltiešu stāsts" reiz nokļūs atklātībā, nolasīja šā darba sagatavošanas iniciātoru gada pārskatu. No savāktajiem 5109 dolariem vēl arvien 3197 dol. atrodas bankā šā pasākuma vajadzībām. Starplaikā sarunas par manuskripta sarakstīšanu jau vestas ar trešo autoru, Lenu Pētersonu, kas ir kanadietis un dzīvo Toronto.

Nākošā sanksme paredzēta 19. maijā, kad iecerēts izveidot Baltiešu savienības (The Baltic Society) pagaidu valdi, kuŗa iedzīvinātu darbību un gada laikā izdarītu vadības vēlēšanas, kā tas paredzēts statūtos.

Starplaikā savienības latviešu sektors izsūtījis tautiešiem Turcijas valdības locekļu adreses un vēstuļu un telegrammu teksta paraugus tēva un dēla Brazinskas lietā.

A. Štāls

Iecejotāju uztveršanas centrs Maltonā

Ontario provinces valdības sekretārs un pavalstniecības ministrs Džons Jaremko 30. aprīlī daudznāciju brokastīs Toronto paziņoja, ka ar 3. maiju tiek atklāts jauns imigrantu uztveršanas centrs Toronto Maltonas lidlaukā. Ar saviem pakalpojumiem jaunieceļotājiem palīdzēs seši sagaidītāji, 3 sievietes un 3 vīrieši, kas paskaidrojumus varēs sniegt vairāk kā 13 valodās.

Sagaidītāji - padomdevēji apsveiks jaunieceļotājus ar apmešanos Ontario provincē, palīdzēs kārtot lidlauka formālitātes, sniegs nepieciešamos padomus un apgādās ar iespiestām brošūrām un informāciju par Ontario veselības apdrošināšanas plānu (OSHIP), slimnīcu apdrošinājuma informāciju un dzīvi Toronto, sākot ar telefona lietošanu līdz izglītības programmai. Izsniegs arī autovadītāju rokas grāmatu un Lietoronto satiksmes plānu. Informācija būs iespiesta septiņās valodās: angļu, franču, vācu, itāliešu, serbu-kroātu, portugaļu un grieķu.

Daudznāciju brokastīs ieradās arī Ontario ministru prezidents Viljams Dēviss (Davis), sakot īsu uzrunu. Brokastīs piedalījās 125 viesu, provinces parlamenta locekļi, preses pārstāvji, arī no etniskās preses un konsulārais korpuss Toronto. Brokastīs bija pārstāvēta arī „Latvija Amerikā". Sanāksmē bija ieradies arī provinces valdības izglītības ministrs Roberts Velšs (Welch), vairāki departamentu direktori un nodaļu vadītāji.

Maltona lidlaukā vecākais padomdevējs būs 31 gadu vecais igaunis Georgs Kahars ar personālu, kas pārzin franču, vācu, krievu, somu, igauņu, portugaļu, itāliešu, spāņu, poļu, kroatu un vairākas slavu un skandinavu valodas. Būs iespējams sasniegt arī brīvprātīgos tulkus citās valodās. Kanadā caur Maltonas lidlauku ierodas ap 40.000 imigrantu gadā. Iecejotāju uztvērēja centra uzturēšana izmaksās 70.000 dol gadā.

Bez vecākā padomdevēja, 31 g. v. igauņa Georga Kahara, kas dzimis Tartū, Igaunijā un pirms ieceļošanas 1948. gadā Kanadā, dzīvojis četrās Eiropas valstīs un tekoši vēl runā franču, vācu un somu valodu, imigrantu uztveršanas centrā vēl darbosies: 25 g. v. Tatjana Lēnere-Benzakvena, kas dzimusi Zagrebā, Dienvidslavijā, 31 gadu vecā lietuviete Irene Salovska, kas dzimusi jauktā laulībā (tēvs — polis), 22 g. v. italietis Palmačio di Džulio, 22 g. v. portugalis Arturo da Kosta un 22 g. v. somiete Marieta Linstroma-Beste, kas dzimusi Helsinkos un ieceļojusi Kanadā pirms astoņiem gadiem.

Interesanti atzīmēt, ka kopš 1945. gada Ontario provincē apmetušies pāri par 2 milj. jaunieceļotāju.

V. S.

● Dienvidkoreja ar 15,5 milj. iedzīvotāju 28. aprīlī vēlēja savu prezidentu. Ar lielu balsu pārsvaru trešo reizi uz 4 gadiem ievēlēja līdzšinējo prezidentu Parku, kas ieguva varu pirms desmit gadiem. Pavisam sacentās 4 kandidāti, bet tikai Daljungs Kims, jaunās demokratu partijas kandidāts, bija vienīgais nopietnais sāncensis.

Plašs jauniešu saiets Montreālā

Montreālā no 9.—11. oktobrim pulcēsies latviešu jaunā paaudze, jo tai laikā risināsies kokļu dienas, piedaloties ASV un Kanadas koklētājiem un LNJAK 7. kongress. Montrealas organizāciju padome savā pēdējā sēdē nolēma atbalstīt šos sarīkojumus un izraudzīja īpašu komisiju, kas saskaņos un izplānos sarīkojumu norisi.

Kokļu koncerts ar dziedāšanu un tautas dejām notiks 9. oktobrī Montrealas paidagoģiskā institūta telpās. Koncertam LNJAK izkārtojumā sekos draudzības vakars „Martinique" viesnīcas telpās. Jauniešu saietu atklās 9. oktobra rītā. 10. un 11. oktobrī plānots izbraukums uz vasaras atpūtas vietu Tērvetē, kur turpināsies nodarbības.

Sarīkojumus izkārtos LNJAK Montrealas valdes locekļi Austra Brāzma un V. Miķelsons, kā arī LNJAK valde Toronto, bet kokļu dienām izraudzīta īpaša komiteja, kuŗā ieiet P. Agrums (informācija), Austra Brāzma (sazināšanās ar LNJAK un sarīkojuma izkārtošana Tērvetē), J. Dindzāns (kokļu dienu mūzikālā daļa), G. Klaiše, Alda Plūme, G. Ribakovs, Rita Strautiņa un J. Zilkalns (deju izkārtojumi). Kokļu dienu jautājumos jāsazinās ar P. Agrumu (25 — 2nd Avenue, La Salle 690, Quebec.).

P. Agrums

SAVIENOTAJĀS VALSTIS

GRAND RAPIDI

● Amerikas latviešu teātŗa Vašingtonas ansambļa viesizrāde Anšlava Eglīša „Bezkaunīgie veči", notiks 12. maijā plkst. 7 vakarā literārā kluba telpās, Šeldona ielā 61. Pensionāriem un skolēniem ieeja par puscenu. Izrādi izkārtojusi vietējā DV apvienība.

● DV apvienība 8. maijā plkst. 7 vakarā Latviešu biedrības namā rīko 20 gadu darbības atceri, tai pašā laikā atzīmējot vanadžu kopas 10 gadu darba atceri. Programmā svētbrīdis, svinīga junda un DV ASV priekšnieka J. Utināna svētku runa. Sekos priekšnesumi. Šajā pašā reizē tiks pieminētas Kurzemes cietokšņa cīņas, piedaloties latviešu kaŗa invalidiem un vecajiem strēlniekiem. Nobeigumā kopīgs svētku azaids. Mūzikas priekšnesumus sniegs latviešu jauniešu orķestris J. Sulaiņa vadībā.

● Ģimenes dienu Vienības draudzē atzīmē 9. maijā, kad pēc dievkalpojuma baznīcas lejas telpās skolotāja M. Lesniece runās par reliģiskiem motīviem Augusta Saulieša darbos. Referente bijusi A. Saulieša skolniece. Piedalīsies arī draudzes jaunieši.

V. Z.

Kanadas ziņas

LONDONA

● Fēnšavas kolledža un Dienvidrietumu Ontario daiļamatniecības padomdevēja padome 24. aprīlī rīkoja daiļamatniecības demonstrējumus un izstādi Fēnšavas kolledžas telpās. No latviešiem piedalījās Anna Ādmine ar latvisko prievīšu aušanas demonstrējumu. Nelielajā izstādē bija arī Artūra Gūtmaņa griezts koka kauss.

● Londonas latviešu kopa 25. aprīlī rīkoja diskusiju pēcpusdienu par tematu „Gaisa, ūdens un zemes piesārņošana — vai tā apdraud cilvēces nākotni?" To ievadīja F. Arnds, demonstrējot Londonas televīzijas stacijas nesen pagatavoto un jau godalgoto filmu „Erie report". Filmai sekoja prof. A. Dreimaņa referāts, iztirzājot gan cilvēku lomu gaisa, ūdens un zemes piesārņošanā, gan arī pašu dabas procesu līdzdalību šai „piesārņošanā", vai arī tās izkliedēšanā. Slēdziens bija, ka biezi apdzīvotie apvidi, īpaši pilsētas, ir apdraudēti bet retāk apdzīvoti apvidi daudz mazākā mērā, ar dažiem izņēmumiem. Pārspīlēta pānikas radīšana ir tikpat kaitīga, cik atsevišķo cilvēku, rūpnīcu un pašvaldības iestāžu nevērība apkārtnes piesārņošanā.

A.

MONTREALA

● Montrealas vīru koris Junda, diriģenta Daumanta Vītola vadībā, 1. maijā Montreal West City Hall telpās pulcināja pāri par 200 apmeklētāju koŗa gadskārtējā koncertā. Programma nebija tik plaša kā iepriekšējos gados, jo bargā ziema ietekmēja koŗa sanāksmes. Klausītāji tomēr dzirdēja gan pirmatskaņojumus, gan atkārtojumus. Junda dziedāja arī J. Graubiņa Balliti, ko līdz šim, šķiet, at skaņojis tikai prezidiju konventa vīru koris Latvijā. Visas dziesmas skanēja braši un diženi. Piedalījās arī solisti — soprāns Z. Tilga un tenors L. Landovskis. Diriģents saņēma ziedu velti. Saviesīgajā daļā spēlēja E. Revelina deju kapella. Dāmas bija rūpējušās par bufeti. Pirmo pārsteiguma balvu laimēja P. Landovskis.

● Montrealas latviešu saime 2. maijā kļuva bagātāka ar jaunās paaudzes kori, ko vada J. Dindzāns. Kaut gan koŗa galvenais nolūks ir piedalīties DV 2. globālo dienu sarīkojumos, tas iecerējis darboties arī pēc tam. Sākumā koris pulcināji̇s 11 dalībniekus ar 3 vīru balsīm, bet jaunus dziedātājus sagaida, kad būs beigušies eksāmeni skolās. Dziedāšanas mēģinājumi notiek Latviešu namā.

● Montrealas kreditsabiedrība ar 1. maiju paplašinājusi savu darbību, ievedot čeku operācijas. Nedēļas laikā kreditsabiedrības bilance pieaugusi par 25.000 dol. Informācija saņemama katru otrdienas vakaru Latviešu namā, kreditsabiedrības birojā.

—ms.

FANFARAS VERDZĪBAI

(Pārnesums no 1. lpp.)

pakļautības stāvoklis noārdīts uz visiem laikiem. Bet tiem, kas tā domāja, viss izrādījās rūgti maldi. Varbūt viens no pārmetumiem šīs uzvaras dienas sagraušanā pierakstāms krievu sabiedrotajiem Otrā pasaules kaŗa laikā. Viņi nav gribējuši vai spējuši operēt ar savu svaru un ietekmi iepretim savam tā laika sabiedrotajam. Viņi ir bijuši vienaldzīgi un salti, kad Budapeštas ielu akmeņi krāsojās sarkani no brīvības cīnītāju asinīm. Šī pati vienaldzība izpaudās notikumos Austrumvācijā, Polijā, Čechoslovakijā un citur, kad tur parādījās skaidri simptomi apspiesto tautu ilgām pēc brīvības un pašnoteikšanās. Ar šo vienaldzību un baidīšanos riskēt Rietumi ir sekmējuši komūnisma nostiprināšanos un izplešanos, tādā kārtā palīdzot diskreditēt un sagraut 8. maija dziļāko jēgu.

1945. gada rudenī Rietumu prese, paužot savu valdību viedokļus, spārīgi rakstīja: ja Padomju savienība, kuŗai pašlaik ir tāda vara, kāda tai vēl nekad nav bijusi, grib ieturēt politiku, kuŗas mērķis ir territoriāli paplašinājumi — sadursme stap PSRS un ASV un Lielbritaniju ir gandrīz neizbēgama; 2. ja Padomju savienība, vēsturisko uzvaru iedrošināta, tiecas panākt pasaules komūnistisko revolūcionārizēšanu, tad arī tam pretosies ASV un Lielbritanija.

Ko gan vērojam šodien? Sarkanā tirannija ir reālizējusi visas savas ieceres, bez kā tam būtu izrādīta kaut cik jaužama pretestība. Šodien mēs stāvam ēnā, kuŗas garums pieņemas un drupinā brīvības pamatus daudzās valstīs Eiropā un citur. Uzvaru fanfaras brīvībai un taisnībai, redzami un dzirdami, pārslēdzas uz citu reģistri. Šais skaņās brīvības akordu nomainījusi komūnistu izvērstā un pastiprinātā verdzība, kuŗas sūrumam un bardzībai vēl neredzēt gala.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
TORONTO 12., tel. 782-7246 377 GLENGARRY AVE.,
Pirkt nekustamus īpašumus nav labākais, ātrākais un drošākais ceļš, bet ir vienīgais ceļš, kā tikt pie turības.

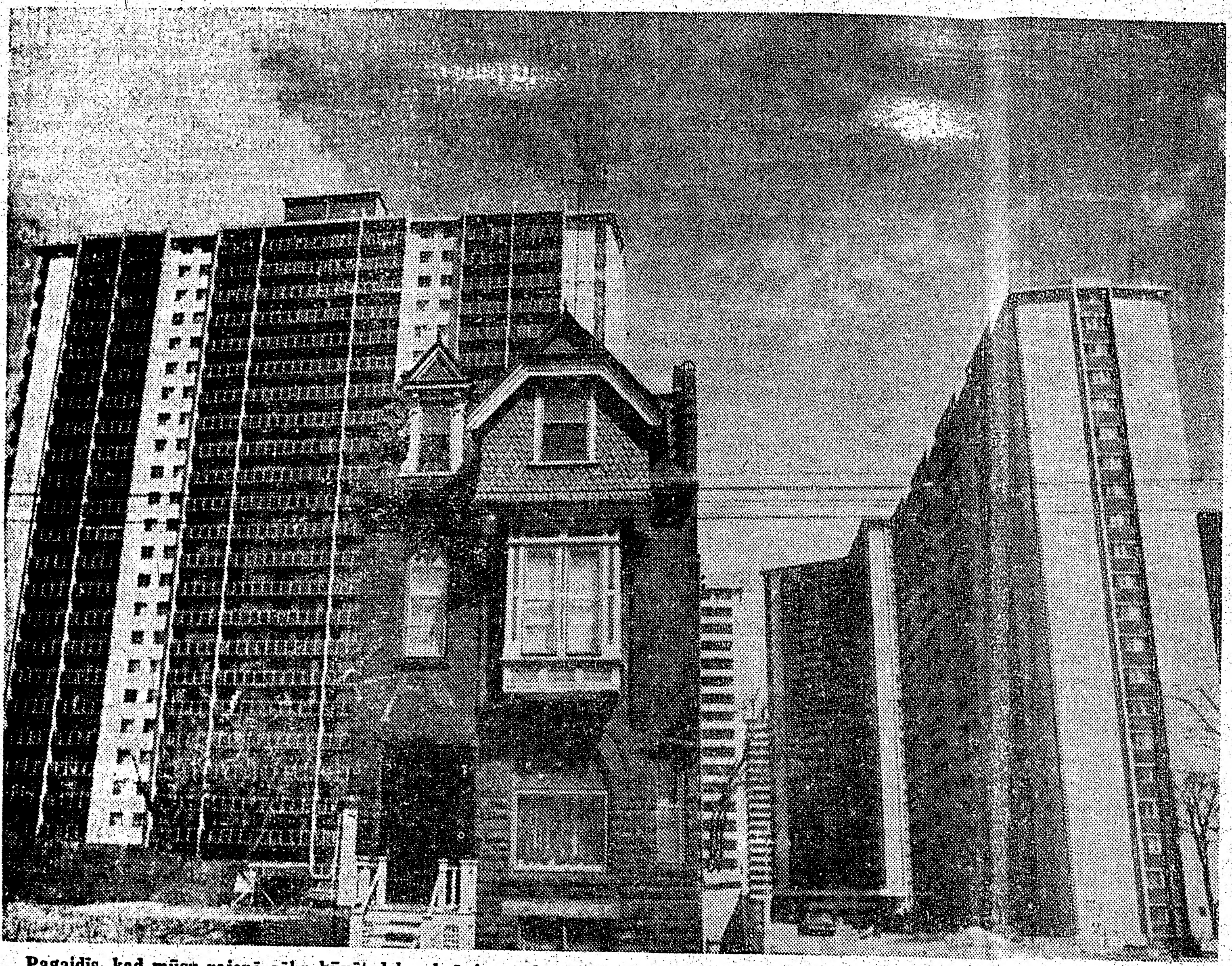

„Pagaidīs, kad mūsu rajonā sāks būvēt debesskrāpjus, tad veco noārdāmo māju cenas bargi celsies, jo viņiem vajadzēs zemi..." Tā dažkārt spriež arī latviešu namīpašnieki, kuŗiem „tuvojas" augstceltnes. Šāda spekulācija var īstenoties, bet gadās arī tā, kā tas redzams šajā uzņēmumā Toronto, kad debesskrāpju būvētāji, nevarēdami vienoties par noplēšamās mājas cenu, atstāj to savam liktenim, apbūvējot apkārt augstceltnes... Kāda vērtība nu būs šādai „sagūstītai" mājai? Foto: Aleksandrs Kalniņš

Latviešu censoņa...

(Pārnesums no 3. lpp.)
vēroja: „Kamēr daži klausījās nopietni, netrūka citu, kas taisīja nepiedienīgas piezīmes, pat jokus, dažs labs pat žāvājās" (Turpat).

Vērotājam kļuva skaidrs, kāpēc tā: runātāji aizrāvās ar sociālisma teorijām, pilnīgi nevērodami klausītāju-laucinieku intereses. Un viņam atausa bērnībā redzētā aina: „uz tramīga zirga jāj Ķīpēnu barons Mengdens. Blakus viņam skrien mans tēvs, turēdams cepuri rokā — — —

Nemaz nezinu īsti, kā tas notika, bet es atrados uz paaugstinājuma un runāju — — — Acu priekšā stāvēja divi pretstati — muižnieks un zemnieks" (Turpat).

Šī runa izšķīra pirmā Limbažu mītiņa iznākumu par labu revolūcijai. Šī runa par latviešu zemnieku un vācu muižnieku attiekšmēm izšķīra Voldemāra Bastjāņa mūža gaitas — viņš kļuva par 1905. g. revolūcionāru un vēlāk par politiķi.

Atcerēdamies 1905. g. skolotāju kongresu, kas prasīja latviešiem latvisku skolu, autors konstatē: „Vēl nebija iesākusies tautas skaldīšanās atsevišķās šķirās, kas vēlāk atnesa lielu ļaunumu, — — visi kopā ar vienu kopēju mērķi— latviešu tautas brīvību un neatkarību" (87—88).

Latviešu pretinieki — muižnieki atrada aizstāvjus cara galmā un krievu valdībā, kas sūtīja soda ekspedīcijas uz Latviju. Revolūcionāru sarakstus sastādīja muižnieki.

Soda ekspedīcijām ierodoties, revolūcionāri, kas vien spēja, bēga uz ārzemēm. Kam tas neizdevās, tie devās tālāk uz plašo Krievzemi. Uz ārzemēm netika arī Bastjānis. Pirmo apmešanās vietu viņš atrada Lietuvā kādā latviešu ģimenē par mājskolotāju.

Kad tur kļuva nedroši, tad pie skolasbiedra, skolotāja latviešu kolonijā tālajā Kubaņas apgabalā. Pēc nepilna gada riskēja atgriezties Latvijā. Tur nebija norimušas revolūcionāru tvarstīšanas, dzīvokļu kratīšanas. Palikšanas, kaut ar svešu pasi, Latvijā nebija. Pašam nedeva miera dziņa pēc augstākas izglītības. Un 1907. gada rudenī V. Bašēns-Bastjānis iestājās Maskavas Komercinstitūtā par brīvklausītāju, jo abitūrija apliecības viņam vēl nebija.

Studijas aizrāva tā, ka B. iztika ar visai trūcīgu pārtiku, bet pirmā pusgada beigās fiziskie spēki bija galā, un ārsti ambulancē lika studentam nekavējoties braukt uz laukiem un ēst vienkāršu barību, bet, „tik, cik gribas". Glābiņu viņš atrada pie drauga, skolotāja Zemgalē. Tur atspirgušajam, jau taisoties atsākt studijas, viņam uzkrita cita liksta — plaušu karsonis. Tikai pēc pusotra gada V. Bastjānis varēja atgriezties Komercinstitūtā. Ar pārtraukumu maizes pelnīšanai V. Bastjānis studijas beidža 1913. gadā.

Maskavā studēdams V. Bastjānis piedalījās Latviešu studentu biedrībā, satikās ar vairākiem latviešiem, iepazinās un saderinājās ar studenti Almu Baumani, ar kuŗu apprecējās 1915. g.

Pāc studiju beigšanas darbs Penzas guberņas zemstē. 1. pas. kaŗa laikā V.B. strādāja Zemstu galvenajā komitejā Maskavā. Boļševiku varai nodibinoties, Maskavā saimnieciskais stāvoklis bija chaotisks: trūka visnepieciešamāko iztikas priekšmetu. Tad Maskavas pilsētas valde noorganizēja pārtikas un apģērbu sagādes un sadales komiteju. Tur darbu atrada latviešu kooperātori. Apavu nodaļu izveidot un vadīt uzdeva V. Bastjānim. Kad tas paveikts, pilsētas valdes boļševiki V. Bastjāni atcēla no nodaļas vadītāja amata, jo viņš neesot ne komūnists, ne strādnieks, bet viņam jāpaliekot un jāapmācot jaunieceltais priekšnieks — kurpnieks. Bastjānim atsakoties, viņam piedraudēja ar tūlītēju apcietinājumu. Glāba laimes gadījums: bijušam Gumijas trestam, kas nacionālizēts un nosaukts „Glavrezina", bija vajadzīgs speciālists — statistiķis; tur strādāja citi latvieši, un B. tur darbu dabūja un nostrādāja līdz 1920. gada aprīlim.

Sevišķi smags Maskavā bija 1910. gads, īpaši ziema, ar salu un badu. Bastjāņa dzīvesbiedre ar mazu meitiņu, lai glābtu bērna dzīvību, bija atgriezusies Latvijā, bet V. Bastjānim boļševiki, kas bija okupējuši daļu Latvijas, atgriezties neļāva. Tikai atbrīvotās Latvijas valdība 1920. gadā pirmajā ķīlnieku apmaiņā pieprasīja izlaist V. Bastjāni kopā ar 16 citiem Latvijas pilsoņiem, un 1920. gada 17. aprīlī viņš ieradās Rīgā.

Dzelzceļu virsvaldes direktors G. Kļaustiņš viņu aicināja par dzelzceļu virsvaldes finanču direktoru. Šeit V. Bastjānis darbojās līdz ievēlēšanai 1. saeimā. Ievēlēts visās sekojošās saeimās, viņš savas spējas un zināšanas veltīja valsts darbam, būdams kādu laiku (1926.—1927. g.) arī finanču ministrs.

Savu bagātīgo pieredzi, asos vērojumus un dažkārt dziļos pārdzīvojumus autors atklāj vienkāršiem vārdiem, cenzdamies būt patiess un iespējami objektīvs. Tieši ar šo pieeju viņa darbs saista lasītāju un ceļ grāmatas vērtību.

Angelika Gailīte

Kanadiešu prese par T. Ķiķauku

Hamiltonas pilsētas mākslas galerijā (Main Gallery, 129 Main St. W.) 22. aprīlī atklāja Tālivalža Ķiķaukas darbu izstādi, kuŗa turpināsies līdz 23. maijam. Izstādīti ap 50 darbu, kuŗos gleznotājs risina savu pasākto procesu tālākas izveides. Plašāku recenziju Hamiltonas laikraksta The Spectator 1. maija numurā ievietojis mākslas kritiķis Džons Braidens (Bryden), kas par šo izstādi raksta:

Koncentrēti pielietota krāsa akvareļos ir retums un vēl retāki ir jauninājumi šajā technikā. Taču abi šie elementi ir redzami Burlingtonas mākslinieka T. Ķiķaukas darbos, kuŗi izstādīti Main Gallery, Hamiltonā.

Sacīt, ka Tālivalža Ķiķaukas gleznas ir neparastas, nav teikts diezgan. Gluži pretēji vairumam akvareļu, kuŗos dominē blāvas krāsas, viņa darbi izceļas ar droši tvertām, spēcīgām krāsām. Ar mums zināmām normām varētu likties, ka šāds paņēmiens „nedarbosies", jo akvareļu priekšrocība, salīdzinot ar eļļas gleznām, ir to delikātais liegums.

T. Ķiķauka šo īpašību izmanto savā labā. Ar ietonētiem apakšpludinājumiem uz papīra plāksnes viņš it kā piespēlē vienu krāsu otrai un nezaudējot kontroli panāk tīkamu efektu. Sevišķi labi šī technika piemērota viņa pusabstraktām ainavām, kuŗās kompozicija, neuzsveŗot izteiktas detaļas, izveido saskaņotu temu.

Krāsu ieplūdināšana un tonēšana it kā aktīvizē figūru un seju kombinācijas, kuŗās izteiktas noskaņas un simbolika.

Kaut gan T. Ķ. gleznojis turpat va „visu mūžu" šo specifisko stilu viņš uzsācis tikai pirms trim gadiem un var vērot pakāpenisku uzlabojumu kvalitātē un novirzienā.

Šī technika katrā ziņā ir daudzsološa un T. Ķiķauka liekas spējīgs to izmantot un izveidot tālāk. Iespējams minuss varētu būt krāsu efektu atkārtošanās un maz izteikts iejūtīgums. Ar šo izstādi T. Ķ. ir pierādījis, ka viņa technika ir paliekama un ka viņam ir izdoma to tālāk attīstīt. Viņš ir iedevis jaunu vitālitāti vecai glezniecības vielai. Būs interesanti vērot viņa tālākās gaitas.

Izstāde atvērta līdz 23. maijam katru dienu, izņemot pirmdienas, no plkst. 12 dienā līdz 8 vakarā, 129 Main St. West., Hamilton, Ontario.

8. MAIJS

Kad Ventas krastos ievām sāka piebriest pumpuri, lai katrā brīdī atvērtos, 19. divīzija un divi latviešu būvpulki stāvēja stingri un nelokāmi, lai neļautu cilvēces lielākajam ienaidniekam pārņemt visu Latviju, kur vēl kaut cik bija jaušama brīvības elpa.

Kad pirmās maija dienas pagāja, Kurzemes cīnītāji dabūja dzirdēt, ka Vācija kapitulējusi un Dēnics parakstījis beznoteikumu kapitulāciju. Vācu tautas elks — Hitlers bija beigts, daļa „lielo dūžu" aizlaidušies uz Dienvidameriku. Kas tagad notiks ar mums? Tas bija jautājums, ko Kurzemes cīnītāji jautāja viens otram. Protams, atbildi neviens nevarēja dot. Kad izskanēja beidzamais šāviens, daudzi nolēma cīnīties tālāk, kļūstot par partizāniem. Citi devās Polijas mežos, lai meklētu patvērumu, līdz kamēr nāks atrisinājums. Daudzi devās uz rietumiem, kuŗus tikai daži sasniedza. Lielā daļa bija spiesta padoties sava niknākā ienaidnieka — sarkanarmieša priekšā. Gūsts, raktuves, pazemojumi, aukstums, bads un pilnīga bezcerība nākotnē, tas bija vienīgais, ko varonīgie cīnītāji ieguva.

Arī tie cīnītāji, kam liktenis bija lēmis nokļūt brīvajā pasaulē, pēc kapitulācijas dabūja izjust, ko nozīmē gūsts. Vieglāk klājās tiem, kas tūlīt pēc kaŗa „piesita pēdu" un pievienojās DP nometņu iemītniekiem.

Šodien, pēc vairāk kā ceturtdaļgadsimta, redzam, ka daudz kas mainījies. Liela daļa cīnītāju aizgājuši mūžībā. Tie, kas nav dzīvi un nav zaudējuši ticību nākotnei, cieši saslēdzās kopā Daugavas Vanagu organizācijā. Tie savu cīņu turpina. Kaut arī šiem cīnītājiem nav karsto ieroču, tad tomēr viņu politisko ieroču trāpījumi pareizā vietā un laikā vājina mūsu ienaidnieku un padara to nervozu.

Mēs, latviešu cīnītāji, nekādu miera līgumu ar saviem apspiedējiem neesam parakstījuši. Mēs kļūstam stiprāki, jo klāt nāk jauni cīnītāji visur, kur latvieši ir atraduši savu tagadējo patvērumu vietu brīvajā pasaulē. Mūsu vidū nav kaņepju smēķētāju un ķīmikāliju lietotāju. Reiz brīvā pasaule ar uguni meklēs cilvēkus, kam vēl veselais saprāts ir neiedragāts un kas fiziski un garīgi normāli attīstīti. Šādu cilvēku trūkums drīz būs manāms. Latviešu jaunatne būs tā, kas saglabās vērtības, ko viņu senči spēja saglabāt visus 700 gadus nepārtrauktā cīņā ar apspiedējiem.

J. Zariņš

TĀ TUR DZĪVO

(Pārnesums no 2. lpp.)
jāgaida, kamēr pasūtītais Moskvičs vai Zaporožets pienāks pārdotavā. Šie paši vāģi dabūjami arī tūlīt bez gaidīšanas, bet tad vadītājam par darījumu „pagaldē" jādod 1500 — 2000 rubļu liels „kukulis". Tas nozīmē, ka normāli auto iegādei samagi jāstrādā 120 mēnešī. Tāpēc pēdējos gados ļoti bieži, galvenokārt tie, kuŗiem radi trimdā, sev auto (tikai krievu ražojumu) var vienkāršāk, lētāk un ātrāk iegādāties Diseldorfā, Minchenē, Montreālā, Melnburnā, Ņujorkā, Londonā, Stokholmā, nekā uz vietas savās mājās — krievu saimniecības paradīzē".

⊛

Šodien bez veiklas organizēšanas, bez „spēršanas" un tirgošanās zem rokas, strādniekam tur nekas nav labāks dabūjams. Pat par bojāta ūdensvada krāna sabošanu jādod krietns „kukulis", jeb citādi jāgaida mēnešiem. Rīgas jūrmalā zvejnieku artelа „Uzvara" kapteinis Ņepomņiščijs ar visu zvejas kutera komandu vēl tagad sēd cietumā par vairāku lomu pārdošanu privāti. Melnajā tirgū dabūjami ne tikai zīdaiņu knupīši, skolnieku zīmuļi, virtuves pannas, elektriskie gludekļi, bet arī briljanti, ārzemju valūta, zelts, kažoki, gumijas zābaki un lietus mēteļi. Daudzos gadījumos partijas uzdevumā „pagaldes" veikali tiek pat mērķtiecīgi kultivēti; arī vodka, kaviārs un Krimas sekts nekādai melnai vajadzībai netiek ierobežots.

Strādniekam Latvijā parasta uzvalka iegādei jāstrādā 6 nedēļas, ziemas mēteļa — 2 mēneši, kurpju pāra — 2 nedēļas. Viens apelsīns prasa divu stundu darba, par 12 olām jāstrādā 2,5 stundas, bet kilo kafijai — 1 diena. Bet ja ir vēlēšanās un vajadzība iegādāties virtuves dvieļus, tad tie nav dabūjami pat visā Pad. savienībā. Tāpat Rīgā nav neparasts, ka dārzniecību atkritumu kaudzēs savestos (bojātos) ziedus vecas māmiņas izvāc, rūpīgi sakārto un pēc kārtas pārdod ielās. Parasti iedzīvotāji, sevišķi vīrieši, bieži vēl nevar tikt pie kurpēm arī tāpēc, ka veikalā pusgadu ilgi dabūjams tikai 39. numurs, bet otrā pusgadā atkal 46, parasto 43. numuru vairumā var dabūt tikai ar „draugu" palīdzību. Interesanti, ka normāli vajadzīgo 3 litru tilpuma vārāmo katliņu veikalos mēnešiem nav, bet plauktos vienmēr atrodas 10 — 50 litru katli. Rīgas, Krustpils un Liepājas latviešu meitenes sev modes kleitas nevar nopirkt katrā manufaktūras veikalā tikpat vienkārši kā, piemēram, kaut kur Bilefeldā, Frankfurtē vai Hamburgā, Rietumvācijā, bet tas jāšuj pašām mājās no dāvanu saiņos saņemtās drēbes (diegiem, pogām, šķēšiem un visādām smalkām lentītēm jābūt klāt).

Vienkārša gaļas maļamā mašīna jāmeklē apmēram 6 gadi. Pēc labākas ziemas cepures (ārzemju valūtas veikalos lētākā 15 dol.), vai siltākiem cimdiem, ja tos šīrāk grib iegādāties, jābrauc uz Baltkrieviju, kaut arī beigās sanāk, ka par parasto „zaķeni" tiek samaksāts tikpat kā par sudrabļapsu. Bet, piemēram, dzelzceļa pārbrauktuves sargs, kam šī siltā cepure vajadzīga, mēnesī pelna tikai 40 rubļus. Tekstilrūpniecības strādniece pelna 80, šoferis 110—120 rubļu mēnesī. Visvairāk rūgtuma un dusmu komūnistu diktatūrai velta tie sestdiennieki. Tie ir fabriku strādnieki, biroju darbinieki, studenti un skolnieki, kuŗus bez atlīdzības, zem brīvprātības maskas, par to darba vietām un skolām bieži noriko sestdienās kolchozu darbos. Pat rajona tiesnešus (kandidātus var uzstādīt vienīgi partija), aizklāti balsojot, kolchozniekiem un fabriku strādniekiem sapulcēs ievēl pēc oficiālā darba laika; tajās pašās sapulcēs tiesnešu piesēdētājus ievēl atklāti balsojot.

⊛

Tāpat skaidrs, ka Rīgas jūrmala arī šovasar atkal būs pārpludināta ar krieviem, jo padomju valdība, rūpēdamās par tās dzīviru labsajūtu un domādama par ārzemju tūristu pievilināšanu Melnās jūras pērlēs — Jaltā, Sočos, Batumā, ārkārtīgi apgrūtināšiem tur pavadīt atvaļinājumu pašu vienkāršajiem strādniekiem.

Rīgā drīzumā trūkšot 20.000 strādnieku. Protams, pēdējiem tūkstoš darba vietas okupantiem nebūtu nekāda neatrisināma lieta, pastāv vienīgi dzīvokļu problēma. Juglas, Ķengaraga, Purvciema, Iļģuciema, Krasta ielas un Imantas rajona apbūvēšana ar smagām, pelēkām blokmājām, kuŗās dzird tikai krievu valodu, vēl tālu nesedzot pēc dzīvokļiem pieprasījumu. Tumšā vakarā ejot pa Rīgas ielām un skatoties māju logos, tie visi redzami apgaismoti. Tas nozīmē, ka aiz katra loga ir „dzīvoklis". Dzīvokli apdzīvo divas un trīs ģimenes. Vienam cilvēkam istabā trūkst pat likumīgās 9 kv. mtr. platības, sevišķi tagad, kad okupanti ceļ fabrikas vienu pēc otras. Ciekurkalnā tādā sakarā paredzētas vairākas jaunas augstbūves līdz 20 stāviem; arī romantisko Mežaparku drīzumā paredz apbūvēt. Vispārējo stāvokļa drūmumu vēl raksturo tas, ka, piemēram, Ļeņingradā, Maskavā, Kijevā pašlaik iekļūt no laukiem, kaut arī darbs būtu, pilnīgi aizliegts. Latviešu kolchozniekiem šodien pārcelties uz Rīgu, Jelgavu, Daugavpili, Ventspili vai Liepāju, ir neistenojams sapnis. Tai pašā laikā krievu sādžiniekiem apmešanās mūsu zemes pilsētās ir pavērta plaša un neierobežota. Tas ir tas, kas latviešus turpmākos 10 vai 15 gados var novest Latvijā minoritātes stāvoklī.

Rīgā ciemojas Amerikas latviešu grupa. Priekšpēdējā vakarā kādā lielākajā pilsētas krogū plūst vodka, konjaks, pīlvo svešies, skan dziesmas, smiekli. Kultūras komiteja rīkojas. Kādam redzamam trimdas latvietim kaut kā nejauši krievu valodā [illegible] ar pagadījušos augstākās Maskavas funkcionāru pie kaimiņu galda, jo abiem jūtami netrūkst dzērienu radīta savijnojuma un dūšas. Trimdinieks stāstījis: „Amerikā, kad mana sieva iet iepirkties, viņa vienmēr brauc tautas vāģī, kad mēs apmeklējam operu, tad braucam Kadilakā, bet uz ārzemēm ciemoties mēs katrreiz dodamies lidmašīnā."

Krievs,piesarcis un pāri vodkas glāzei viņam acīs skatīdamies, atbildējis: „Mana sieva iepirkties iet kājām; uz operu braucam autobusā un ārzemēs mēs ierodamies vienmēr tikai tankos."

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

27. maijā — pl. 8 vakarā Latviešu namā pavasaŗa sezonas pēdējais pārdomu vakars. Māc. R. Ekšteina referāts par tematu „Rītdienas notikumu ēnas uz šīsdienas ekrāna". Dziedās koris.

8. maijā — pl. 7.30 vak. „Jauns un Traks" jauniešu balle Latviešu namā.

8. maijā — pl. 7.30 Toronto latviešu koncertapvienība rīko Klīvlendas latviešu biedrības koŗa koncertu St. Lawrence Center — Town Hall (Front un Scott ielās).

9. maijā — pl. 5 p.p. jauniešu koncerts Latviešu namā, 491 College ielā.

15. maijā — ALT Vašingtonas ansambļa viesizrāde, Anšlava Egliša „Bezkaunīgie veči" Bickford Park vidusskolā, 777 Bloor St. W. Divas izrādes — pl. 2.30 un pl. 7.00 vakarā.

16. maijā — plkst. 3 pēcpusdienā Latviešu namā KLKA kultūras nozares priekšlasījums „Zinātne un ticība". Runās Dr. B. Kokins. Pēc priekšlasījuma pārrunas, jautājumi un atbildes.

KIČENERA

22. maijā — pl. 7 vakarā Ungāru kluba telpās vīru koŗa „Viesturs" koncerts un tradicionālā Ceriņu balle ar skaistuma kara-

Pavadiet savu atvaļinājumu pie skaistā
PAUDASH EZERA
Izīrējamas 1,2 un 4 guļamistabu vasarnīcas, laivas ieskaitot. Visas labierīcības. 50 jūdzes uz ziemeļiem no Pēterboro uz Hwy 28. Vadaties pēc zīmēm un „Finn Point Cottages"
Zvaniet J. Kemppi 613 - 339-2220,
rakstiet: R.R. 3, Bancroft, Ont.

1971. gada jaunie modeli
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašīnas par pazeminātām cenām
Robertson motors Ltd.
1555 DANFORTH AV., TORONTO 6.
HANS PLAUDE TĀLR. HO 6-1131
SAZINIETIES AR MŪSU FIRMAS LATVIEŠU PĀRSTĀVI:

Piedāvā dāvanām un pašu vajadzībām:

Daugavas Vanagu Grāmatnica
Latviešu namā 491 College St., Toronto 174, tālrunis 921-7121
Darbdienās no plkst. 12—8 vak., sestdienās no 9—1 dienā

- GRĀMATAS, visjaunākos izdevumus ieskaitot
- KERAMIKU
- KOKA IZSTRĀDĀJUMUS — pūra lādes, šķīvjus, svečturus, standartiņus
- AUDUMUS — sedziņas, spilvenus, grāmatu zīmes
- ĀDAS IZSTRĀDĀJUMUS — atslēgu maciņus, naudas makus, albumus, viesu grāmatas, adrešu grāmatas, grāmatu zīmes
- LATVIEŠU SKAŅU PLATES
- APSVEIKUMU KARTĪTES

Apskatiet — varbūt kas noder!

BB
apdrošināšana *plus*
VALD. BEBRIS
165 E VICTORIA PARK AVE. SCARB
TEL. 759-0266

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto 174
izīrē telpas
sarīkojumiem ■ viesībām
● klāj viesību galdus ●
Tel. 922-2931

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr. LE 5-5555, Toronto

Soli tuvāk Pekingas uzņemšanai A N

ASV ārlietu ministrs Viljams Rodžers savā runā Dienvidaustrumāzijas aizsardzības organizācijas sanāksmē Londonā aicināja sarkano Ķīnu spēlēt nozīmīgāku lomu Dienvidaustrumāzijas izveidošanā un nevis tās graušanā.

Diplomātiskie novērotāji no ārlietu ministra runas secināja, ka ASV nopietni vēlas izbeigt karu Vietnamā un šajā sakarā labprāt vēlētos, lai sarkanā Ķīna ietekmētu Hanoju un sekmīgi varētu beigt Parīzes miera sarunas. Dienvidaustrumāzijas konferencē piedalījās 6 no 8 valstīm — Austrālija, Anglija, ASV, Filipīnas, Jaunzēlande un Taizeme, izpaliekot Francijai un Pakistānai, kas nepiedalījās.

Daži ārlietu ministri izteicās labvēlīgi par nesenajām Ķīnas draudzības priekšspēlēm iepretī ASV, piezīmējot, ka ar jauno politisko situāciju vajadzētu „piesardzīgi apieties". ASV ziņu avoti atklāja, ka ārlietu ministrs Rodžers ir izteicies Anglijas ārlietu ministram Daglesam Hjūmam, ka Niksona valdība mēneša laikā izšķirsies par savu nostāju iepretī Pekingas uzņemšanai Apvienotajās nācijās. Dienvidaustrumāzijas aizsardzības organizācijā ietilpstošās valstis apstiprināja ASV Vietnamas politiku. Francija konferenci boikotēja, bet Pakistāna bija nosūtījusi tikai savu novērotāju, jo abas valstis nostājušās pret ASV pašreizējo politiku Vietnamā un Indoķīnā.

ASV un Anglijas ārlietu ministri privātās sarunās mēģināja atrast atrisinājumu, kā ietekmēt Pakistānas prezidentu Muhamedu Kānu, lai sniegtu palīdzību Austrumpakistānai, kuŗa pilsoņu kaŗa rezultātā atrodas bada un epidemiju sērgu draudos. Rodžers izteicās, ka ASV pašreizējā politika iepretī Ķīnai nav domāta, lai sarīdītu Maskavu pret Pekingu, bet ja gadījumā tas notiktu, tad to varētu uzskatīt kā „nepelnītu priekšrocību". ASV ārlietu ministrs uzskatīja, ka nav šaubu, ka Pekinga turpinās līdzšinējo ekspansīvo politiku, bet sakarā ar nesenajiem notikumiem ir cerības par Ķīnas ārlietu politikas maiņu.

Ārlietu ministrs 30. aprīlī no Londonas izlidoja uz Ankaru, lai piedalītos Centrālās aizsardzības sanāksmē Turcijā, ceļā apstājoties Parīzē un apspriežoties ar franču līderiem par Vidējiem austrumiem.

Turcijas galvaspilsētā Ankarā bija izsludināts izņēmuma stāvoklis un 18 jūdžu gaŗo ceļu no lidlauka uz Ankaru apsargāja bruņotie spēki. Rodžera motorkāde ieradās Ankarā bez starpgadījumiem. Turcijas valdība pasludinājusi kaŗa stāvokli 10 provincēs, lai ar armijas palīdzību paralizētu kreiso ekstrēmistu grupas, kas pēdējos mēnešos traucējušas Turcijas pastāvošo iekārtu.

AIZKAVĒTA DIPLOMĀTA AIZVEŠANA

Franču policija Orly lidlaukā Parīzē aizturēja kādu ķīnieti pusnesamaņā, kad Pekingas sūtniecības ierēdņi mēģināja viņu ievietot lidmašīnā ceļā uz Šanghaju. Ķīniešu diplomāti apvainoja frančus „cilvēku laupīšanā" un sacīja, ka viņi lietu nodos diplomātiskiem kanāliem. Saniknotie Ķīnas sūtniecības darbinieki kliedza: „Mēs vēlamies savu kollēgu atpakaļ. Mums ir diplomātu neaizkaŗamības statuss!"

Grūstīšanās izcēlās starp ķīniešu pārstāvjiem un policiju, kad ķīnieši mēģināja ielauzties lidlauka policijas iecirknī, kur atradās pusnesamaņā esošais Čungšijungs, techniskais padomnieks pie Ķīnas sūtniecības Alžīrā. Bija ziņots, ka jau Alžīrā viņš uzņēmis sakarus ar franču sūtniecību, sacīdams, ka viņš mēģinās pārbēgt Parīzē. Čungs jau bija pusnesamaņā, kad viņu Orly lidlaukā pavadīja vairāki ķīnieši, lai ievietotu Pakistānas lidmašīnā ceļā uz Šanghaju.

Lidlauka policija izsauca ārstu, kas konstatēja, ka Čungs ir sazāļots un nav spējīgs ceļot. Uz viņa rokas atrada injekcijas adatas dūrienu zīmes. Čungs bija ieģērbts 12 puloveros, kas norādīja, ka pielietots apdullināšanas līdzeklis, kas pazemina cilvēka miesas temperātūru. Kad policija atteicās Čungu izdot atpakaļ viņa pavadītājiem, pēdējie vairākas reizes mēģināja ielauzties policijas birojā, kur atradās Čungs. Policijai atvairoties, ķīniešu sūtniecības ierēdņi sauca: „Fašisti, fašisti!" Franču policija Čungu, vēl joprojām pusnesamaņā, ievietoja ambulances vāģī un aizveda uz slimnīcu Parīzē, pēc 9 stundu drāmatiskas cīņas ar 12 ķīniešiem.

Francijas iekšlietu ministrijas pārstāvis paskaidroja, ka 30 g. v. ķīnietis varēs palikt Francijā, ja viņš to vēlēsies.

Incidents radījis delikātu jautājumu Francijas valdībai, kuŗai bija labas attieksmes ar Pekingu jau kopš 1964. gada, kad pēc De Golla iniciātīvas starp abām valstīm nodibinājās diplomātiskas attieksmes. Gadījums atgādina 1966. gada incidentu Prāgā, kad ķīniešu ierēdņi nolaupīja savu inženieri no slimnīcas un aizveda uz Ķīnas sūtniecību, kur viņš mira.

SĪKĀS ZIŅAS

● Čechoslovakijas komūnistu partijā Prāgā iesākusies cīņa dēļ varas. Politbiroja loceklis Antonīns Kapeks ar Maskavas paklausīgo funkcionāru grupu mēģina nogāzt mēreno komūnistu partijas vadītāju Gustavu Husaku un nodibināt Pad. savienībai paklausīgu un uzticīgu režīmu. Grupas politiskais mērķis ir ciešāka politiska un saimnieciska pieslēgšanās Pad. savienībai, izolēšanās no Rietumiem un iesākt politiskos tiesas procesus pret reformas atbalstītājiem. Kapeku viņa intrigās pret Husaku atbalsta Austrumvācija, kas cer, ka stingrs Pad. savienībai labvēlīgs režīms panāks Rietumiem labvēlīgo poļu un ungāru izolāciju. Kapeks ir arī tuvs draugs Ulbrichta nozīmētam pēcniekam Ericham Honekeram.

● Kubas aizsardzības ministrs Rauls Kastro liktenīgā Cūku līča invāzijas 10 gadu atceres dienā sacīja, ka šī invāzija palīdzējusi „nostiprināt sociālismu Latīņamerikā". Kubas diktātora Fidela Kastro brālis izteicies: „Šodien mēs esam spējīgi sakaut un iznīcināt ne tikai vienu, bet 10 šādu invāziju." Kritušajiem cīnītājiem, kas piedalījušies Cūkas līča invāzijā, lai gāztu Kastro režīmu, Kubas trimdinieki Miamī uzcēluši pieminekli.

● Rietumvācijā izdarīta izmeklēšana pēdējā „Starfighter" strūklidmašīnas katastrofā, kad laikrakstos parādījās ziņa par sabotāžu. Tā bija amerikāņu projektētā, bet vācu būvētā 136. lidmašīna, kas cietusi avāriju netālu no Minchenes. Lidotājs izglābies ar izpletni, par katastrofas iemeslu uzdodams pēkšņu motora apstāšanos. Rietumvācijas laikraksti Welt am Sonntag un Bild am Sonntag, citēja vācu gaisa spēku avotus, ka lidmašīnas motoros pēc pārbaudes Neiburgas - Donavas bazē, 60 jūdzes ziemeļos no Minchenes, atrasti darba rīki, uzgriežņi un citi priekšmeti. Laikraksti arī ziņoja, ka vietējai pilsētas domei un gaisa spēku bazei piesūtītajā anonimā vēstulē brīdināts, ka aprīlī katastrofā cietīšot trīs „Starfighter" lidmašīnas. Šīs lidmašīnas lieto arī Kanadas gaisa spēki Eiropā.

● Austrumvācija no jauna noraidījusi Berlīnes vaļņa atvēršanu ģimenes apciemojumiem svētkos, kamēr Rietumberlīnes pilsētas pārvalde nepiekritīs visas Berlīnes situācijas apspriešanai. Rietumberlīnes pārstāvji mēģināja pārliecināt Austrumvācijas komūnistus izsniegt atļaujas Vasarsvētku apmeklējumiem 29. un 30. maijā. Līdzīgs mēģinājums nesekmējās arī Lieldienās.

● Amerikāņu žurnāls US News and World Report rakstīja, ka ka ASV agrākais prezidents Dvaits Eizenhauers 1952. gadā viņam tuvu stāvošām personām izsacījies, ka viņš protestējis pret sabiedroto pēckaŗa robežu nospraušanas plāniem 1944. g., bet notikumu secībā viņa iebildumus noraidījis Franklins Delano Rūzvelts. Eizenhauers tajā laikā bija Rietumu sabiedroto spēku virspavēlnieks Eiropā. Sarunā ar prezidenta Rūzvelta padomdevējiem viņš protestējis, ka Berlīne ir atstāta pārāk dziļi krieviem paredzētajā okupācijas territorijā, bet Rūzvelts tikai pasmējies: „Man pietiek rūpju,, kārtojot lietas ar Staļinu!" Eizenhauera cienītāji snieguši šo ziņu atklātībai pēc 19 gadu ilgas klusuciešanas, jo viņi domā, ka Eizenhauers bijis nepatiesi apvainots, ka viņš atļāvis krieviem ieņemt Berlīni.

● Apvienoto nāciju ģenerālsekretārs Utants, atrazdamies savā pirmajā ceļojumā pa Centrālameriku, uzrunājot ASV pavalstu organizācijas ģenerālsapulci, klātesot arī ārlietu ministram Rodžeram, aicināja atomieroču valstis, ieskaitot sarkano Ķīnu, sasaukt periodiskas galotņu konferences kādā neitrālā pilsētā, kur atrodas Apvienoto nāciju biroji. Utants arī sacīja, ka pienācis laiks uzņemt Apvienotajās nācijās sarkano Ķīnu un sadalītās valstis: Rietumu un Austrumvāciju, Ziemeļu un Dienvidkoreju un Ziemeļu un Dienvidvietnamu. Daudzi AN pārstāvji domā, ka pastāv izredzes sarkanās Ķīnas varbūtējai uzņemšanai pasaules organizācijā jau nākamās ģenerālsapulces sesijā, kas notiks 21. septembrī, ja ne šogad, tad noteikti nākamgad.

● Frankfurtes tiesa Rietumvācijā paskaidrojusi, ka agrākais nacionālsociālistu koncentrācijas nometnes ārsts Horsts Šumans nav fiziski spējīgs stāties tiesas priekšā apvainojumā par masu slepkavībām . Tiesa pavēlējusi Šumani, kas apsūdzēts par 15.314 civīlistu nogalināšanu, turēt apsardzībā cietuma slimnīcā. Kāds poļu profesors pagājušā gada novembrī liecinājis, ka Šumans izdarījis radioaktīvus izmēģinājumus ar jauniem žīdu vīriešiem un sievietēm, lai tos sterilizētu.

● ASV ainzsardzības ministrija izdevusi apmēram 30 miljonu dolaru, lai pabarotu dienvidvietnamiešu armiju ar Amerikā ražoto rīsu, kaut gan pati Dienvidvietnama ir viena no lielākajām rīsu klētīm pasaulē. Aizsardzības ministrija noslēgusi līgumu vēl par 12,7 milj. dolaru rīsu piegādi. Dienvidvietnamiešu kaŗavīri saņem rīsu rācijas no ASV tāpēc, ka vietnamiešiem pašiem neesot attiecīgas rīsu apstrādāšanas ierīces. Vietnamiešu pašaudzētie rīsi neesot kaŗavīriem arī piemēroti tāpēc, ka kaŗalaukā paejot vairākas stundas, kamēr tos sagatavojot ēšanai. Amerikāņu rīsi turpretim viegli sagatavojami: jāatveŗ plastikas maisiņš ar rīsiem, jāiebeŗ ūdenī un maltīte gatava. Pēdējos divarpus gados Pentagons apgādājis Dienvidvietnamu ar 1,5 milj. t. s. „instant-rice"" vienībām mēnesī. Katra vienība sveŗ apmēram divas mārciņas un izmaksā 65 centi, vai apm. 1 milj. dolaru mēnesī, 30 milj. dol. kopš rīsu apgādes sākuma.

● Rietumvācijas laikraksti ziņoja, ka Pad. savienība vēlas nodot Austrumvācijai kontroli par zemesceļa līnijām starp Rietumvāciju un Berlīni. Ja trīs Rietumvaras — ASV, Anglija un Francija — piekritīs krievu plānam, tad Austrumvācija iegūs tiesības kontrolēt zemesceļus, kas iet cauri Austrumvācijai uz Rietumberlīni, paturot brīvas rokas apgrūtināt Rietumu satiksmi pat pēc Berlīnes nolīguma. Šo ziņu Bonnas valdība nav ne apstiprinājusi, nedz noliegusi. Bija arī ziņots, ka Maskava vēlas ierīkot savu ģenerālkonsulātu Rietumberlīnē, tā virzoties uz četru lielvaru pārvaldes ierobežošanu Berlīnē. Pad. savienība piekrīt tagadējām saimnieciskām saitēm starp Rietumberlīni un Rietumvāciju, bet noraida katras politiskās saistības savā likumprojektā, kas ir uzrakstīts tādā valodā, ka var apslāpēt katras Bonnas aktīvitātes Rietumberlīnē, ja to pieņemtu.

● Pēc komūnistu partijas kongresa padomju autoritātes samazinājušas žīdiem izceļošanas vīzu skaitu uz Izraēlu, ko novērotāji iztulko ar to, ka pagājušā mēneša paaugstinātā vīzu skaita izsniegšana bijusi sakarā ar padomju autoritāšu vēlēšanos izvairīties no žīdu nemiernieku traucējumiem tik svarīgas politiskas sanāksmes laikā, kāds bijis partijas kongress. Pēc kongresa beigām, 9. aprīlī, ievērojami mazākam skaitam žīdu atļauts atstāt Pad. savienību. Aprīļa mēneša sākumā vairāk kā 1000 žīdiem piešķirtas izceļošanas vīzas, pārsniedzot 1970. gada kopskaitu. Pad. savienību kopš 1948. gada atstājuši 16.000 žīdu.

Lielākais un labākais veikals Kanadā speciāli
EIROPIEŠU DELIKATESĒM
vislabākā kvalitāte, plaša izvēle un mērenas cenas
tip-top MEATS
delicatessen
1727 BLOOR ST. WEST
(pretim Keele pazemja stacijai)
YORKDALE SHOPPING CENTRE
FAIRVIEW MALL
(Sheppard Avenue — Don Valley Parkway)

KAKTIŅŠ
Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd.,

AMERIKAS LATVIEŠU TEĀTRA
VAŠINGTONAS ANSAMBLIS
Anšlava Eglīša komēdija
Bezkaunīgie veči
IZRĀDĒ PIEDALĀS: *Hilda Prince, Valda Lindberga, Maija Lele, Osvalds Uršteins, Rūdolfs Mucenieks, Kārlis Ģērmanis, Vilnis Baumanis, Ārijs Dubinskis, Kārlis Ķuzulis.*
Režisors: Osvalds URŠTEINS
Dekorātors: Evalds DAJEVSKIS
VIESIZRĀDES:
HAMILTONĀ —
piektdien, 14. maijā, pl. 8.00 vakarā
Dalewood School Auditorijā,
1150 Main Street West.
Ieejas kartes $4. , skolēniem un pensionāriem puscena, iepriekšpārdošanā pie E. Gulbis, 136 Emerson St. Hamilton, Ont., tel. 416-529-2414
TORONTO —
sestdien, 15. maijā —
dienas izrāde pl. 2.30 pēcpusdienā,
vakara izrāde pl. 7.00 vakarā —
Bickford Park High School,
777 Bloor St. W.
Ieejas kartes $5, 4, 3, skolēniem un pensionāriem puscenas, iepriekšpārdošanā DV grāmatnīcā Latviešu namā, 491 College St., tel. 921-7121, no pl. 12—8 vakarā, sestdienās no pl. 9—1 p.p., izrādes dienā — stundu pirms izrāžu sākuma pie ieejas.

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

Fotografiski darbi ar izcilu kvalitāti!
Pieprasiet informāciju
tel. 863-1166
par veikaliem jūsu rajonā pasūtinājuma nodošanai.
Benjamiņa filmu laboratorija

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St. W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401

VALUŅE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS-KORMS
VEIKALA UN DARBNĪCA 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

KAS? KUR? KO? TORONTO

ALFRED STIKUTS REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-6101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro, 752-1770

A. BĒRZIŅŠ Realty Ltd.
Nekustami īpašumi, apdrošināšana, obligācijas un notārs
316 Harbord Street, Toronto, Ont. 534-8447

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
331 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

A. Kristapsona gaļas un gaļas izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5152

EXPRESS T.V. SERVICE
HI-FI un TV DARBNĪCA, tālr. 769-6732
no plkst. 9 — pl. 9 vak.

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. *Ausma Miķelsons*

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai
DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

SPORTS

MEISTARSACĪKSTES PELDĒŠANĀ

22 jauni meistarsacīkšu rekordi ir jauks apliecinājums spēju augšanai: tos sasniedza 5. Kanadas latviešu meistarsacīkšu peldēšanā dalībnieki 24. aprīlī.

Kopš mūsu peldētāju pēdējā starta baltiešu meistarsacīkstēs pagājušā gada decembrī, progress ir bijis ievērojams. Īpaši atzīmējami Kārļa Jirgena un Ivara Grimbas veikumi, pēdējam 400 j brīvā stilā pat apsteidzot Jirgenu. Tāpat uzslavu pelna arī pārējie.

Šogad, diemžēl, meistarsacīkstēs startēja tikai Toronto peldētāji, tāču zināmi krietni spēki arī Sv. Katrīnās un citur. LSAK peldēšanas nozares uzdevums būtu tos visus sapulcēt nākamās sacensībās, lai izveidotu iespējami spēcīgāko izlasi šī gada Baltiešu meistarsacīkstēm, kuras šogad septembra vidū Toronto rīkos lietuvieši.

Sacensību tehniskie rezultāti:

Zēniem: dz. 1961. g. un jaun. 25 j br. st. A. Vāgners 18,2 sek. Dz. 1960.—59. g. 50 j br. st. E. Kalniņš 32,1 sek., R. Vāgners 33,5 sek., A. Ronis 43,9 sek. 50 j uz krūtīm R. Vāgners 43,6 sek., E. Kalniņš 45,6 sek., A. Vāgners 51,2 sek. 50 j uz muguras E. Kalniņš 40,8 sek., R. Vāgners 43,9 sek., A. Vāgners 50,2 sek. Dz. 1958.—57. g. 100 j br. st. M. Grimba 1:10,3 min. 100 j uz krūtīm M. Grimba 1:33,6 min. 100 j uz muguras M. Grimba 1:29,9 min. 50 j tauriņstilā R. Vāgners 51,1 sek. Dz. 1956.—55. g. 100 j br. st. I. Grimba 1:01,6 min., A. Sīlis 1:06,3 min., E. Kļaviņš 1:19,3 min. 200 j uz krūtīm I. Grimba 3:06,8 min., A. Sīlis 3:18,7 min., M. Kārkliņš 3:34,6 min. 100 j uz muguras I. Grimba 1:20,2 min., A. Sīlis 1:30,5 min., M. Kārkliņš 1:48,8 min. 50 j tauriņstilā I. Grimba 30,2 sek., A. Sīlis 39,4 sek., M. Kārkliņš 48,6 sek. Dz. 1954. g. un vec. 100 j br. st. K. Jirgens 55,8 sek. 200 j uz krūtīm K. Jirgens 2:54,2 min., J. Zivtiņa 3:48,8 min. 100 j uz muguras K. Jirgens 1:14,2 min. 50 j tauriņstilā K. Jirgens 28,9 sek.

Meitenēm: Dz. 1961. g. un jaun. 25 j br. st. D. Vāgnere 23,2 sek. Dz. 1960.—59. g. 50 j br. st. A. Čerņenoka 41,2 sek., S. Sīle 51,0 sek. 50 j uz krūtīm A. Čerņenoka 56,6 sek., D. Vāgnere 59,8 sek. 50 j uz muguras A. Čerņenoka 52,8 sek., S. Sīle 1:16,2 min. Dz. 1958.—57. g. 100 j br. st. R. Sīle 1:38,0 min., A. Avena 1:42,8 min. 100 j uz krūtīm A. Avena 2:01,1 min., R. Sīle 2:15,8 min. 100 j uz muguras R. Sīle 1:50,3 min. A. Avena 1:50,6 min. Dz. 1956.—55. g. 100 j br. st. R. Langenfelde 1:24,8 min. 100 j uz krūtīm R. Langenfelde 1:55,9 min. 100 j uz muguras R. Langenfelde 1:46,5 min.

400 j brīvā stilā — zēniem — I. Grimba 5:06,8 min., K. Jirgens 5:14,0 min., R. Vāgners 6:03,4 min. Meitenēm — A. Čerņenoka 8:21,7 min., A. Avena 8:49,2 min., R. Sīle 8:49,9 min.

VIEGLATLĒTI SĀKS SEZONU

Svētdien, 6. jūnijā, Sidrabenē, DV jaunatnes un sporta svētku ietvaros, notiks šāgada vieglatlētikas sezonas atklāšanas sacensības jaunatnes un pieaugušo klasēm, kā arī Alfreda Vinčeļa dāvātās balvas trešā izcīņa sporta klubu vīriešu vienībām.

Sīkāka informācija par sacensību programmu sekos. G. G.

TŪKSTOŠ DARBA STUNDU . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

paredzēts runāt par kopīgu vanadžu dziesmu, bet gluži tāpat kā Kanadā, šo domu noraidīja, paliekot pie vienas, visas organizācijas kopīgas dziesmas.

No vanadžu kopu ziņojumiem bija redzams, ka arī ASV vanadžu darba stundu skaits sniedzies tūkstošos organizējot jauniešu teātrus, deju kopas, korus, bērnu karnevālus, Bērtuļu un Labrenču tirgus, referātus, lietotu mantu izpārdošanu, rudens balles ar jauniešu „tūru valsi", u.t.t., neminot vēl kārtējos saimnieciskos pienākumus apvienību sarīkojumos, veco ļaužu, slimnieku un grūtdieņu apmeklējumus, ziedojumu vākšanu, loterijas.

Pārrunājot vanadžu statūtu grozījumus, nolēma lūgt K. Augstkalnu no DV ASV statūtu komisijas pārstrādāt tos valodas izteiksmes ziņā, kas vietām ir neskaidri un viegli pārprotami.

Apspriežot gaidāmo DV 2. globālo dienu — zemju vanadžu priekšnieču un pārstāvju darba sēdi 30. jūnijā, nolēma papildināt vanadžu priekšnieces M. Ķeņģes iesūtīto darba sēku, Domstarpības radās apspriežot par minētās darba sēdes rezolūciju komisijām. Kanadas vanadžu priekšniece M. Jonāne ieteica izvēlēt divas vanadzes, vienu no ASV un otru no Kanadas, kas šo darbu veiktu pie visām nozarēm, bet ASV priekšniece A. Tidemane vēlējās sekot vanagu delegātu paraugam, izraudzīt komisijas pa nozarēm. Jautājums palika neizšķirts.

Nobeigumā pieminams vēl rožu un dāvanu birums gan viesiem, gan vanagu organizācijas vadītājiem.

Apzinoties, ka amerikāņu un kanadiešu labdarību organizāciju savāktie līdzekļi līdz 70% aiziet darbinieku algās, bet vanadzes, ne tikai dara savu darbu par brīvu, bet vēl piemaksā, rakstu gribētos nobeigt Čikagas vanadzes Veras Dāboliņas vārdiem:

Saudzē, Dievs, mūs cēlam darbam,
Vienotām un stiprām būt.

Mre

ĒĢIPTE ATSALST

Ēģiptes prezidents Sadats bez tuvāka paskaidrojuma atlaidis savu viceprezidentu 53 g. veco Ali Sabri, kas pazīstams kā Kremļa piekritējs Ēģiptes valdībā. Sabri atlaišana ir visievērojamākais politiskais notikums Ēģiptē kopš Sadats pārņēma varu pēc prezidenta Gamala Abdela Nasera nāves. Divi vadošie Beirutas laikraksti Sabri atlaišanu saistīja ar arabu valstu federācijas nodibināšanu. Jaunajā savienībā ietilpst Lībija, Sīrija un Ēģipte. Sadats ar Sabri nav vienojušies par federācijas konstitūcijas dažām klauzulām. Sabri kopā ar Naseru piedalījās 1952. gada apvērsumā, kad padzina karali Faruku. Sabri, ko uzskatīja par iespējamo Ēģiptes prezidentu pēc Nasera nāves, ir Pad. savienībai labvēlīgs valdības loceklis Ēģiptes politiskajā hierarchijā. Viņš kā veceprezidents apmeklēja Maskavu pagājušā gada decembrī. Padomju ziņu aģentūra TASS paziņoja Sabri atlaišanu bez komentāriem. Sabri ar Pad. savienības piegādi bija atbildīgs par Ēģiptes gaisa aizsardzības sistēmu.

Pastāv minējumi, ka Sadats atlaidis Sabri, lai ierobežotu padomju ietekmi Ēģiptē. Sabri bija tuvs Nasera padomdevējs un ministru prezidents. Viņš bija arabu sociālistu savienības, Ēģiptes vienīgās politiskās partijas, sekretārs. Arabu politiskie avoti paredz cīņu varas dēļ, jo Sabri ir daudz atbalstītāju.

✝

Mūžībā aizgājusi mūsu mīļā

Antonija GRUNDMANIS

dzim. ŠIMIŅŠ

Dzimusi 1902. g. 13. aprīlī Iecavā,
mirusi 1971. g. 4. maijā Toronto.

Dziļās sērās viņu piemin
PIEDERĪGIE

Valters Ulbrichts atkāpies

VIŅA VIETĀ IEVĒLĒTS ERICHS HONEKERS

Austrumvācijas vadītājs, 77 g vecais Valters Ulbrichts kā valsts komūnistu partijas pirmais sekretārs atkāpās 3. maijā savu lielo gadu dēļ, kā pats izteicās. Sociālistu vienības (komūnistu) partijas centrālā komiteja tūlīt vienbalsīgi ievēlēja „cietās līnijas" pārstāvi 58 g. v. Erichu Honekeri, Ulbrichta protežēto, kas pārņem partijas vadību.

Ulbrichta atkāpšanās nebija pārsteigums. Austrumvācijas eksperti jau sen paregoja varas pārkārtošanu, jo Bonnā un Berlīnē pastāvēja minējumi, ka Ulbrichts daļu savas atbildības varētu nodot tālāk. Rietumvācijas valdības referents Konrads Ālers sacīja, ka viņš nesagaida svarīgas politiskas maiņas jaunajā vadībā Ulbrichta lēmum par daļu savas varas nodošanu jaunākam ortodoksālam marksistam Honekeram vēl nenozīmē, ka vecais līderis atteiktos no Austrumvācijas likteņa ietekmēšanas.

Ulbrichts paliks par priekšsēdi valsts padomē, valdības politiskā iestādījumā, kas ir šķirts no partijas. Papildus tam viņš paturēs savu sēdekli visvarenā partijas politbirojā. Viņš iecelts arī par partijas goda priekšsēdi, kādu posteni Ulbrichtam speciāli piešķīra centrālā komiteja. Ulbrichts sacīja centrālā komitejā, ka viņš nopietni apsvēris savu lēmumu, „kas nebija viegli", tālāk izsakoties: „Gadi prasa savu nodevu un ilgāk neatļauj izpildīt šādu darbīgu posteni kā partijas pirmā sekretāra vietu." Austrumvācijas premjērministrs Vilijs Štofs, valsts administrātīvās nozares vadītājs paliek savā vietā. Honekers tagad kļuvis par Austrumvācijas augstāko vadītāju, kam uzticētas svarīgas politiskas funkcijas komūnistu partijas sistēmā.

Valters Ulbrichts izpildīja Austrumvācijas komūnistu partijas pirmā sekretāra vietu divas dekadas un ir viens no trim Austrumeiropas bloka vadītājiem, kas palikuši neskarti savas varas augstumos kopš Otra pasaules kaŗa beigām. Nāve, dabīga vai nedabīga, „tīrīšanas" un atkāpšanās ir spiedušas citus komūnistu augstākos vadoņus atstāt savus posteņus 25 gadu laika ritējumā. Tikai Dienvidslavijas maršals Josifs Brozs Tito, Albānijas Envers Hoksa un Ķīnas Maocetungs vēl joprojām atrodas pie varas. Par spīti visām politiskajām maiņām Kremlī, Ulbrichts tās pārdzīvojis. Viņš ilgi uzskatīts par stingru staļinistu, kas savu politiku padarīja mērenāku pēc Staļina nāves 1953. gadā, saskaņojoties ar toreizējo Maskavas virzienu. Ārpus komūnistu orbīta viņš ir pazīstams kā Berlīnes vaļņa izveidotājs, ar kuŗu 1961. gadā Austrumberlīni noslēdza no rietumiem.

Ulbrichts dzimis Leipcigā un vienmēr bijis padevīgs komūnists. Viņa vecāki izskoloja viņu sociālismā. Ulbrichts pievienojās vācu kokstrādnieku arodbiedrībai, iestājās jauno strādnieku kustībā un tad sociāldemokratu partijā, tajā laikā viskreisākā organizācijā Vācijā. Kad 1918. gadā sociāldemokratu partija sašķēlās, viņš pievērsās radikāli kreisajai frakcijai — jaunajai vācu komūnistu partijai un kļuva 1923. g. valdošās centrālās komitejas loceklis. 1928. gadā Ulbrichts ieņēma reichstāgā komūnistu deputāta sēdekli tajā pašā laikā būdams par Brandenburgas provinces, kur iekļauta arī Berlīne, partijas galveno sekretāru. Kad Adolfs Hitlers nāca pie varas, Ulbrichts sēdekli reichstāgā zaudēja un pēc īsas uzturēšanās pagrīdē, komūnistu partijas drošības dēļ viņu 1933. gadā aizsūtīja uz Pad. savienību. Otra pasaules kaŗa gadus viņš pavadīja Pad. savienībā un neitrālajā Zviedrijā. Atrodoties Pad. savienībā, Ulbrichts tiecās nolikvidēt daudzus partijas oponentus, ieskaitot Ernestu Tēlmanu, ko Hitlers vēlāk ievietoja koncentrācijas nometnē un pēc tam nogalināja.

Ulbrichts ar sarkanarmiju atgriezās Berlīnē 1945. gadā un tūlīt sāka Austrumvācijas boļševizēšanu. Provizoriskā Austrumvācijas valdība 1949. gada oktobrī viņu ievēlēja par viceprezidentu. Dažus gadus vēlāk Ulbrichts kļuva par sociālistu vienības (komūnistu) partijas ģenerālsekretāru. Līdz 1960. g. Ulbrichts bija viens no Austrumvācijas triumvirāta valdniekiem. Kad 1960. gadā mira prezidents V. Pīks, Ulbrichtu ievēlēja par nesen izveidotās valsts padomes priekšsēdi, ar augstāku varu nekā prezidentam. Tagad viņa varaskāre bija pilnīgi piepildīta. Ulbrichts bija viens no vadošiem 1968. gada Čechoslovakijas invāzijas atbalstītājiem, kas salauza Aleksandra Dubčeka liberālās reformas kustību.

Ar savu „kazas bārdiņu", caururbjošo skatienu un askētisko izskatu viņam pieraksta līdzību ar Ļeņinu, Pad. savienības lielāko elku. Viņš līdzinās Ļeņinam arī ar savu padevīgo kalpošanu komūnismam.

Valtera Ulbrichta aizstājējs un tagadējais Austrumvācijas komūnistu partijas vadītājs, 58 g. vecais Erichs Honekers ir bijis galvenais Ulbrichta vietturis jau daudzus gadus. Viņš izcēlās ar savu cieto administrātīvo dabu, ortodoksāliem uzskatiem un nesatricināmo lojālitāti iepretim Ulbrichtam. Honekeru, agrāko jumtu licēju, kā acīm redzamu Ulbrichta varas mantinieku uzskatīja jau 1967. gadā, kad viņš teica galveno uzrunu partijas kongresā. Viņš ir bijis atbildīgs valsts drošības dienesta, armijas, policijas un partijas personāla augstākā vadībā.

Honekers dzimis Sāras apgabalā, komūnistu ģimenē. Viņa pirmais darbs 8 g. vecumā bija kopā ar māti slepeni izdalīt partijas nelegālos laikrakstus. 1934. gadā Honekeru nosūtīja uz Berlīni organizēt pretestības kustību pret nacionālsociālistiem, bet gestapo viņu arestēja 1936. gadā un par nodevību sodīja ar 10 gadiem cietumā. No cietuma Honekeru atbrīvoja sarkanarmija, kad tā 1945. gadā okupēja Berlīni. Honekera sieva otrā laulībā Margota ir tagadējā izglītības ministre Austrumvācijā.

1971. GADĀ SAŅEMTĀS GRĀMATAS

Z. Lagerlefa — Gesta Berlings, romāns ... $ 6.50
A. Niedra — Ādams un Ieva, rom. ... $ 4.80
L. Slēzaks — Mani kopotie raksti ... $ 5.50
Radio Erivaņa atbild ... $ 3.80
V. Veldre — Dižmuiža, rom. ... $ 5.00
U. Ģērmanis — Tā lieta pati nekritīs ... $ 4.20
E. Andersons — Senie kurzemnieki Amerikā un Tobago kolonizācija ... $12.00
A. Rasa — Vēl mēs esam svešumā, rom. ... $ 5.50
A. Žīgurs — Latviešu gaisa spēku izpalīgs ... $ 4.50
E. Arnis — Latvju tautas politiskā atmoda ... $ 4.50
V. Richters — Klabata, romāns ... $ 5.50
L. Slaucītājs — Zinātnes darbā — draugos ar mākslu ... $ 6.80
Prof. Dr. Med. Jēkabs Alksnis, dzīves stāsts ... $10.00
A. Daugule — Tantals, rom. ... $ 4.80

Apgāda DAUGAVAS VANAGS izdevumi

T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti ... $ 5.90
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī, rom. ... $ 3.90
„ Nemirstīgais nemiers, rom. ... $ 5.50
A. Rubulis — Latvian Literature, st. ... $ 7.00
T. Krūka — Silaines mežs runā, stāsti bērniem ... $ 2.80
„ —Tu debesis turi savās rokās ... $ 3.50
„ —Uniforma, stāsti ... $ 5.50
A. Gailīte — Rītausmā ... $ 4.00
P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, esejas ... $ 4.20
A. Tomsens — Cilvēcības vārdā, pieredze Vorkutā ... $ 8.50
E. Andersone — Rūķis labdaris, pasakas ... $ 1.80
„ —Sargeņģelis, pasakas ... $ 1.80

DV GRAMATNĪCA
491 College Street, Toronto 174, Ontario
Pasūtinot pa pastu, lūdzu pieskaitīt 50 c pasta piemaksai.

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Britu Kolumbijas simtgades svinībās ieradusies arī karaliene Elizabete II ar dzīvesbiedru princi Filipu un meitu princesi Annu. Provinces premjērs Benets karalienei pasniedza velti — kaklarotu ar auskariem, kas darināti no nefrīta, — provinces „minerālu emblēmas", ar zelta graudiņiem. Karaliene Britu Kolumbijā uzturēsies 10 dienu.

★ Valdības padomdevēju komitejai iesniegts ierosinājums iesaistīt civīldienesta darbinieku arodbiedrībā parlamenta un senāta locekļus, kā arī jātnieku policiju un Kanadas bruņotos spēkus. Arodbiedrība, kas apvieno 140.000 darbinieku, norāda, ka valdībai kā valsts lielākajam darbadevējam būtu jāizturas vienlīdzīgi pret visiem nodarbinātajiem, kā civīlajiem, tā armijas un policijas. Aptaujas rādot, ka Kanadas bruņoto spēku bazēs Halifaksā un Petavavā 64,8% iztaujāto neesot apmierināti ar darba apstākļiem. 47,4% vēloties arodbiedrības nokārtojumu, bet 46,4% ne, un 87,1% ir ieskatos, ka bruņoto spēku piederīgajiem nekad nevajadzētu piešķirt tiesības streikot, arī miera apstākļos ne. Aizsardzības ministrs D. Makdonalds pret ierosinājumu iesaistīt bruņotos spēkus arodbiedrībā ir rezervēts. Ierosinājumā, ko iesniegusi Kanadas civīlierēdņu savienība, arī minēts, ka parlamenta un senāta darbinieki nav pietiekami nodrošināti pret darba zaudējumu gadījumā, piem., ministriem mainoties. Viņiem arī nav tiesības uz darba saistību pārtraukšanas atlīdzību. Tas viss pēc savienības domām tik nelabvēlīgi ietekmē šo darbinieku morāli un darba prieku, ka tie katrā ziņā ieslēdzami arodbiedrības sargātājās skavās.

★ 1. jūnijs šogad Kanadā būs tautas skaitīšanas diena. Ikvienai ģimenei jāizpilda aptaujas veidlapa un jānosūta Valsts statistikas birojam. Jautājumu starpā, uz kuriem jāatbild, ir, piem., par vannas istabas lietošanu vienai vai vairākām ģimenēm, vai ģimenei ir krāsu vai melnbalt televīzijas aparāts, ledusskapis un trauku mazgājamā mašīna. Šī informācija nepieciešama, lai noteiktu ģimenes standartu un tā vieglāk norādītu uz dzīvokļu trūkumu un nepieciešamo „atjaunošana" vai „attīstīšana". Šogad aprit 10 gadu, kopš Kanadā ievesta tautas skaitīšana.

—no

Baltic PLASTERING

Izdaru visus nepieciešamos mājų remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto

763-8280

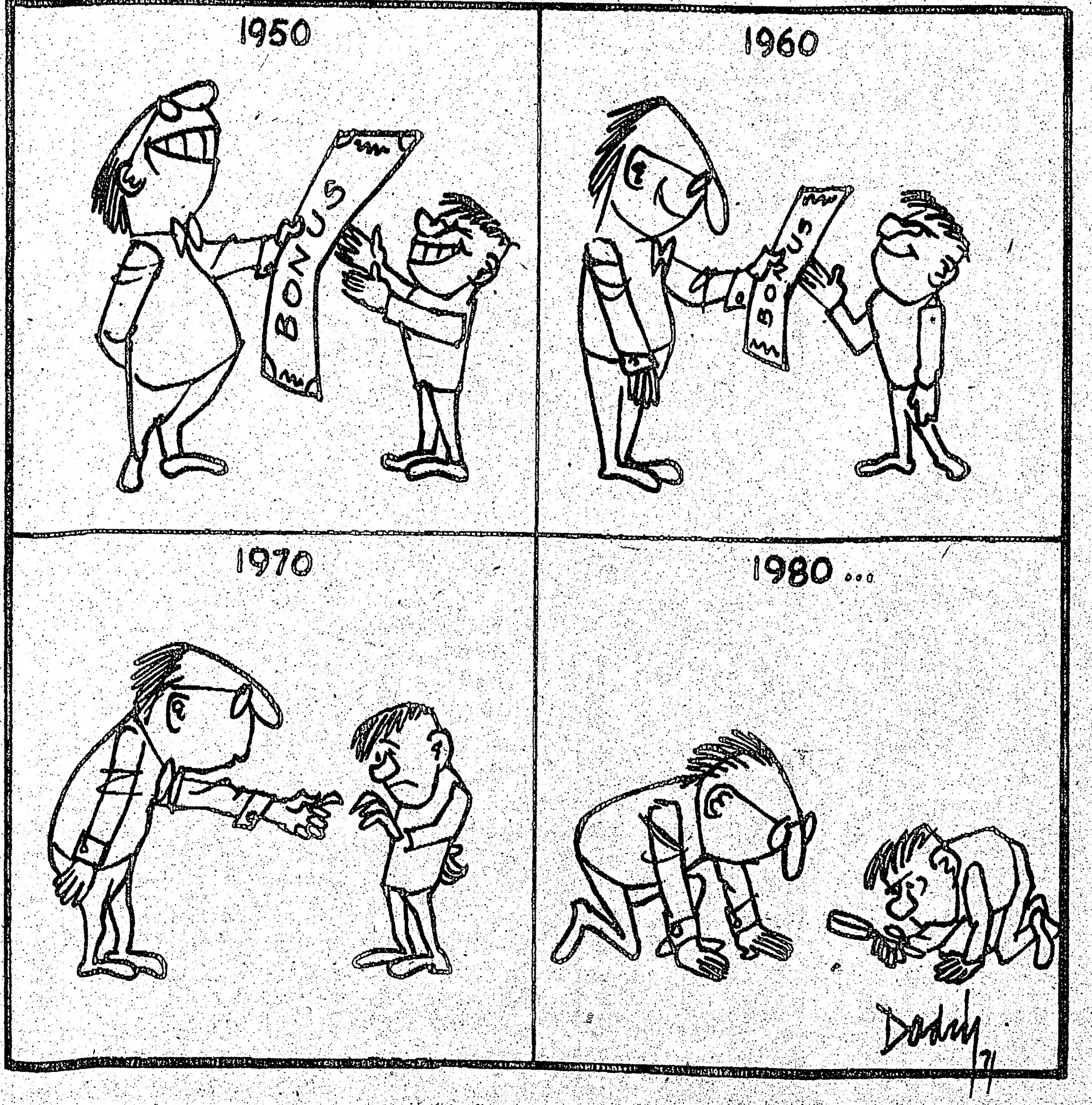

Iepriecinājums algotiem darbiniekiem kļūst mazāks ar katru gadu

Dadža karikatūra

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Lojālitātes dienas parādē 1. maijā uz Piektās avēnijas šogad piedalījās maz cilvēku un pēc daudz novērotāju domām, tā bija vājākā parāde, kas notikusi. Šogad arī latviešu grupa piedalījās gājienā un to organizēja Ņujorkas latviešu organizāciju padomes priekšsēdis J. Lācis. Lojālitātes dienas parādi rīkoja ASV kaŗa veterāni un tā bija domāta kā pretdemonstrācija kreiso 1. maija parādei, kas agrākos gados bija plaša un ar lielu skaļumu. Taču pēdējos 10 gados abas šīs parādes zaudējušas savu nozīmi.

● Jonkeros 1. maijā notika tautību festivāls, kur piedalījās arī latvieši. Šis sarīkojums bija gandrīz vienā laikā ar Manhatenā notiekošo Lojālitātes parādi. Jonkeros sarīkojumā piedalījās dažādas tautību grupas ar tautas dejām. Latviešus reprezentēja tautas deju kopa Trejdeksnis Z. Gaujenieces vadībā, nodejojot 6 tautas dejas. Ja pārējās tautības savus priekšnesumus varēja parādīt uz šim nolūkam paredzētā paaugstinājuma, tad latviešu priekšnesumi bija plašāki un tie varēja notikt uz ielas. Bija vērojams, ka latvieši Jonkeros ir svešnieki, jo vairāki pilsētas iedzīvotāji apprasījās deju kopas dalībniekiem, kādas tautības viņi esot, noturot par poļiem, ukraiņiem vai lietuviešiem. —be

MANČESTRA

● Dzimtenē bagātīgi skanēja jaukās tautas dziesmas, jo koru organizēšana, dziedātājiem ērtāk sasanoties, varēja notikt daudz labvēlīgākos apstākļos nekā tas ir trimdā. Var tomēr priecāties, ka ir uzņēmīgi cilvēki, kas spējīgi darboties dziedātāju koros. Tā tas ir arī Mančestras apkārtnē, kur jau vairāk nekā 15 gadus sabiedrību ar dziesmām iepriecina Rotas koris diriģenta V. Aldiņa vadībā. 24. aprīļa vakarā bija atkal izdevība dzirdēt šo kori tā pavasara sarīkojumā Mančestrā, „Baltā ērgļa" zālē, kur klausītāju sarādās ap 120.. Kaut gan mazinājies skaitliski, koris nav cietis skanīguma ziņā. Visa izpildītā tautas dziesmu programma guva ļoti labu atsaucību un vairākas dziesmas bija jāatkārto. Jau sākumā jūsmīgu piekrišanu izraisīja E. Melngaiļa Gaismiņa ausa. Nobeigums bija uzticēts sievešu korim, kas šo uzticību godam arī attaisnoja ar V. Ozoliņa Ilgošanās un J. Cirulja Lakstīgala.

Bez tā programmas dalībā korists Jānis Deglis ļoti uzjautrināja ar Knuta Lesiņa Janka Mūzikants dēkām, tās no galvas atstāstot pēc oriģināla 7. lappuses.

Bostonieši Arnolds Janševics un Olga Keldere - Millere bija izklāstījuši savus daiļamatniecības darbus, kurus interesentu netrūka un daļa palika še, līdz ar izložēto Kelderes - Milleres korim dāvināto lielo vazi. Janševics dāvināja savu lielā kokā darināto [illegible] ba vērtību naudā, ko koris nosūtīja Minsteres latviešu ģimnazijai. Saviesīgā dzīve priecināja J. Bērziņa deju kapella un vairāki dalībnieki kopīgi dziedātās dziesmas.

P. S.